

Juuni 2025

ÜLEVADE HINNAREGULATSIOONI TULEMUSTEST

Konkurentsiamet 2025

Analüüsi koostasid:

Kertu Saul, hinnaregulatsiooni osakonnajuhataja

Mare Karotamm, hinnaregulatsiooni osakonnajuhataja asetäitja

Vivika Kruusmägi, hinnaregulatsiooni osakonna nõunik

Sanna Schwede, hinnaregulatsiooni osakonna vanemanalüütik

Analüüsi koostamisse panustasid lisaks:

Külli Haab, regulatsiooniteenistuse juhataja

Marilin Tilkson, energiaturgude osakonna juhataja

Tiina Maldre, energia- ja taristuosakonna nõunik

Toimetas:

Marilis Ehvert, toimetaja ja ürituste koordinaator

Konkurentsiamet 2025

Tatari 39, 10134 Tallinn

Tel: (+372) 667 2400

info@konkurentsiamet.ee

www.konkurentsiamet.ee

Sisukord

1.	Sissejuhatus	4
2.	Ülevaade reguleeritavaid teenuseid mõjutavast keskkonnast	5
3.	Ettevõtjate kapitali tootlikkus.....	8
4.	Hindade dünaamika.....	14
4.1.	Elektri võrguteenuste hinnad	15
4.2.	Soojuse piirhinnad	17
4.3.	Veeteenuse hinnad	20
4.4.	Gaasi võrguteenuse hinnad	22
5.	Energiakasutuse efektiivsus	26
5.1.	Elektrikaod.....	26
5.2.	Soojuskaod.....	28
6.	Elektri võrguteenuse kvaliteet.....	30
6.1.	Teeninduse nõuded	30
6.2.	Elektrivarustuse kindluse nõuded	31
6.3.	Varustuskindluse näitajad	32
6.4.	Elektrilevi järelevalvemenetlused võrgu kvaliteedi kohta.....	36
	Kokkuvõte	37

1. Sissejuhatus

Eestis kehtib elektri, kaugkütte, maagaasi ja vee sektorites hinnaregulatsioon üle kahekümne aasta. Need on sektorid, kus turukonkurents puudub ehk tegemist on monopoolsete teenusepakkujatega. Konkurentsiamet on hinnaregulaatoriks kõigile energia ja vee-ettevõtjatele.

Eestis sätestavad eri seadused hinnaregulatsioonile ühtsed põhimõtted, kus regulatsioonile alluvate ettevõtjate monopoolsete teenuste hinnad peavad kujunema kulupõhiselt ehk sisaldama põhjendatud kulusid, arvestama energiaefektiivsust, tagama kuluefektiivsuse ning võimaldama teenida põhjendatud tulukust (ärikasumit) ettevõtja investeeritud kapitalilt. Hinnaregulatsiooni peaesmärk on tagada kvaliteetne, keskkonnanõuetele vastav teenus õiglase hinnaga. Monopoolse teenusepakkuja mõistlik kulude ja ärikasumi määratlemine on vajalik, et ettevõtja ei teeniks tarbija arvelt ülemäärast tulu.

Konkurentsiamet on seadnud oma strateegiliseks eesmärgiks aidata kaasa sellele, et konkurents avatud turgudel oleks aus ja hinnad õiglased¹.

Pikaajalise hinnaregulatsiooni tulemuste hindamiseks antakse järgnevides peatükkides ülevaade majanduskeskkonna muutustest ja reguleeritud sektoreid mõjutanud asjaoludest aastatel 2021–2023. Analüüsitakse ettevõtjate kapitali tootlikkust, hindade dünaamikat, müüdavate teenuste kvaliteeti ning energia kasutamise efektiivsust. Analüüs tugineb andmetele kuni 2023. aastani (k.a). Viimase aasta oluliseks märksõnaks oli Konkurentsiameti proaktiivne tegevus seoses kütuste ja energia hindade langusega, mis mõjutasid reguleeritud teenuste hindade langust.

¹ <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/organisatsioon/tutvustus-ja-struktuur>

2. Ülevaade reguleeritavaid teenuseid mõjutavast keskkonnast

Käesolevas ülevaates käsitletavat perioodi (2021–2023) iseloomustas hinnaregulatsioonis väga tugev fookus energiasektoris toimunud kiiretele ja ulatuslikele muutustele. Energiahinnašokk ilmnis teravalt 2021. aasta viimastel kuudel, jätkus erakordselt ägedana 2022. aastal ning liikus teatava stabiliseerumise suunas 2023. aastal. Sellesse perioodi, eeskätt 2022. aastasse, langes elektrienergia hindade väga suur volatiilsus, CO₂ hindade kahekordistumine, samuti äärmuslik hinnatõus maagaasiturul (Euroopa gaasihinna indeksi TTF-i (*title transfer facility*) hinnas toimus 5-kordne tõus võrreldes 2020. aastaga) jm.

2022. aastal alanud Venemaa sõda Ukraina vastu mõjutas oluliselt kogu Euroopa energiaturgu. Oluliseks muutuseks oli Venemaa maagaasitarnete katkestamine. Selle tulemusel põhines Balti riikide ja Soome regiooni gaasivarustus Klaipeda LNG-terminali võimekusel. Terminali mahud ei olnud aga piisavad kogu regiooni vajaduste katmiseks, pidades eriti silmas 2022/2023 kütteperioodi. Seetõttu arendati veeldatud maagaasi vastuvõtmise võimekus ujuvterminali (FSRU) vastuvõtmise näol Eesti ja Soome gaasisüsteemidesse. Soomes alustas 2022. aasta lõpus tööd Inkoo FSRU terminal, mida on vajadusel võimalik tuua ka Eestisse Paldiskisse. Need muutused avaldasid mõju Eesti reguleeritud teenuste hinnakujundusele nii kütuste ja elektrienergia sisendite ekstreemsete muutuste kui varustuskindluse tagamise tegevuste tõttu. Samuti oli mõju üleüldisel hinnakasvul ja investeringute kallinemisel, tingituna energiahindade kasvust ning ebastabiilsest olukorrast muude toormete turgudel ja Euroopa/ Eesti majanduskeskkonnas üldiselt.

Hinnaregulatsiooni praktikas tähendasid need kiiresti muutunud olud ja majanduskeskkond, et reguleeritavad ettevõtted pidid kiirelt ja paindlikult reageerima, samuti suurenes Konkurentsiameti tegevusmaht oluliselt. Kui 2021. aastal tegi Konkurentsiamet teenuste hindade kooskõlastamise otsuseid kokku 109, siis 2022. aastal 340, millest annab ülevaate alljärgnev tabel.

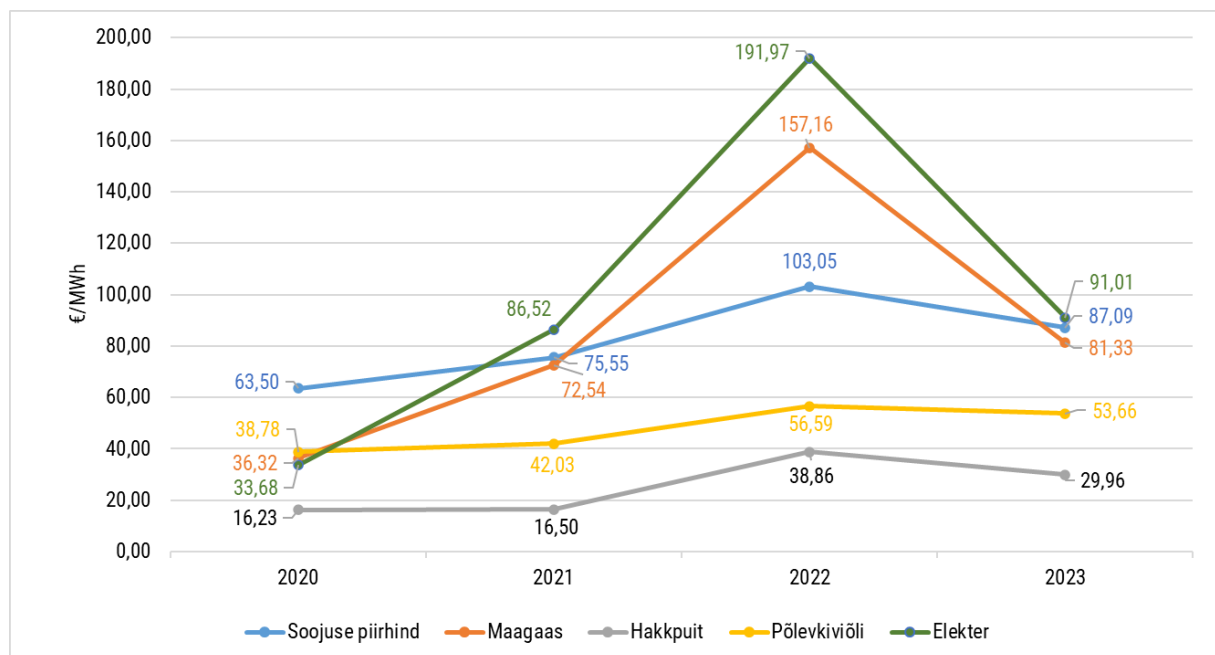
Tegevusala nimetus	2021	2022	Otsuste kasv
Elekter	6	36	6 korda
Gaas	9	27	3 korda
Soojus	79	220	2,8 korda
Vesi	15	57	3,8 korda
Kokku	109	340	3,1 korda

Detailsem ülevaade muutustest teenuste hindades aastatel 2021–2023 ja nendega seotud asjaoludest on toodud peatükis 4.

2022. aasta 15. septembril, lisaks seni kehtinud kohustustele elektri võrguteenuse hinnaregulatsioonis, kinnitas Riigikogu elektrituruseaduse muudatused, mille alusel said elektrimüüjad 1. oktoobrist 2022 pakkuda kodutarbijatele elektrienergiat universaalteenusena. Hilisema seadusemuudatusega laienes universaalteenuse pakkumine ka mikro- ja väikeettevõtjatele. Universaalteenuse rakendamiseks pidi elektrienergia tootmishinna kooskõlastama Konkurentsiamet. Universaalteenuse tootmishinna menetlus jõudis lõpule 29.

septembril 2022. aastal, mil Konkurentsiamet otsustas jätta kooskõlastamata Enefit Power AS-i taotletud hinna (181,83 €/MWh, km-ta) ning kehtestas ajutise tootmishinna 154,08 €/MWh, km-ta. See hind kehtis kuni 1. juulini 2024, mil universaalteenuse regulatsioon kehtivuse kaotas.

Väga volatiilsele 2022. aastale järgnes 2023. aasta, mida iseloomustas kütuste ja elektrienergia hindade teatav stabiliseerumine ja langustrend. See aktiveeris hinnaregulatsioonis tegevused, millega kutsuti monopoolseid ettevõtjaid seoses sisendhindade muutustega reguleeritud teenuste hindasid alandama. Hea ülevaate hinnasisendite kõikumisest annab soojuse tootmisel kasutatavate kütuste (maagaas, hakkpuit, põlevkiviõli jm) ja elektrienergia sisendhindade dünaamika aastatel 2020–2023 (vt joonist 1²).

Joonis 1. Keskmised kütuste ja elektrienergia hinnad soojuse piirhinnas

Kütuste ja elektrienergia hindade langus suunas Konkurentsiameti proaktiivsele tegevusele (nt ettevõtjatele märgukirjade saatmine jm pöördumised/tegevused) reguleeritud hindade langetamiseks, et reguleeritud sektoris langenud kulutase jõuaks võimalikult kiiresti tarbijani, avaldades seejuures mõju kogu majanduskeskkonnale. 2023. aastal tehti Konkurentsiametis hinna kooskõlastamise otsuseid (sh osale korduvalt) 129 soojuse võrgupiirkonnale (116 võrgupiirkonnas hind alanes), 10 elektrivõrguettevõttele, 20 gaasivõrguettevõttele, 34 veeettevõttele. Seejuures iseloomustas – erinevalt teistest sektoritest, kus 2022. aasta järel teenuste hinnad pigem kas alanesid või püsisid stabiilsena – gaasi võrguteenuseid hinnatõus, mis tulenes põhiliselt gaasitarbimise vähenemisest (detailsemalt peatükis 4.4).

Arvestades küttekulude olulist osa inimeste kogukuludes, tähendas hinnalangus 2023. aastal kaugkütte 175 võrgupiirkonna tarbijatele kokku ligikaudu 40 miljonit eurot väiksemaid kulusid kui 2022. aasta lõpu seisuga kehtinud kooskõlastatud soojuse piirhindadega. Lisaks jäi mitmes

² Joonisel 1 on kajastatud kütuste ja elektrienergia keskmine hind kooskõlastatud soojuse piirhinnas.

Eesti suuremas linnas 2023. aasta lõpus tegelik soojuse müügihind alla kooskõlastatud piirhinna, mis vähendas tarbijate kulusid veel täiendava 10 miljoni euro võrra³.

Elektri võrguteenuse tasud langesid samuti mitmes suures võrgupiirkonnas (hinnalangus 7% Imatra Elekter AS-i ja 8% Viru Elektrivõrgud OÜ⁴ võrgupiirkondades). See tähendas nende võrgupiirkondade tarbijatele kokku ligi 1,8 miljonit eurot väiksemaid kulusid võrreldes 2022. aastaga. Kaalutud keskmisena jäi aga võrgutasu Eesti elektrijaotusvõrkudes 2023. aastal sisuliselt samaks (langes 2023. aasta lõpuks 0,27%). Selle peamine põhjus oli asjaolu, et suurima võrguettevõtja Elektrilevi OÜ hinnataotlus oli 2023. aasta lõpu seisuga veel menetluses⁵ (detailsemalt elektri võrguteenuse hinnadünaamikast suuremates võrkudes peatükis 4.1).

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuse (veeteenuse) hind langes mitmel vee-ettevõttel, eelkõige tänu elektrienergia sisendhinna vähenemisele. Näiteks olid mitme regionaalse ja maakonnakeskuse vee-ettevõtja tarbija veeteenuse kulud kokku ligikaudu 2,5 miljoni euro võrra väiksemad võrreldes 2022. aastaga. Samas tõusis kaalutud keskmine veeteenuse hind 2023. aasta lõpu seisuga ligikaudu 7% võrreldes eelneva aastaga, mis oli seotud suurenenud investeeringute ja tegevuskuludega. Detailsemalt antakse ülevaade veeteenuse hindade dünaamikast aastatel 2021–2023 peatükis 4.3.

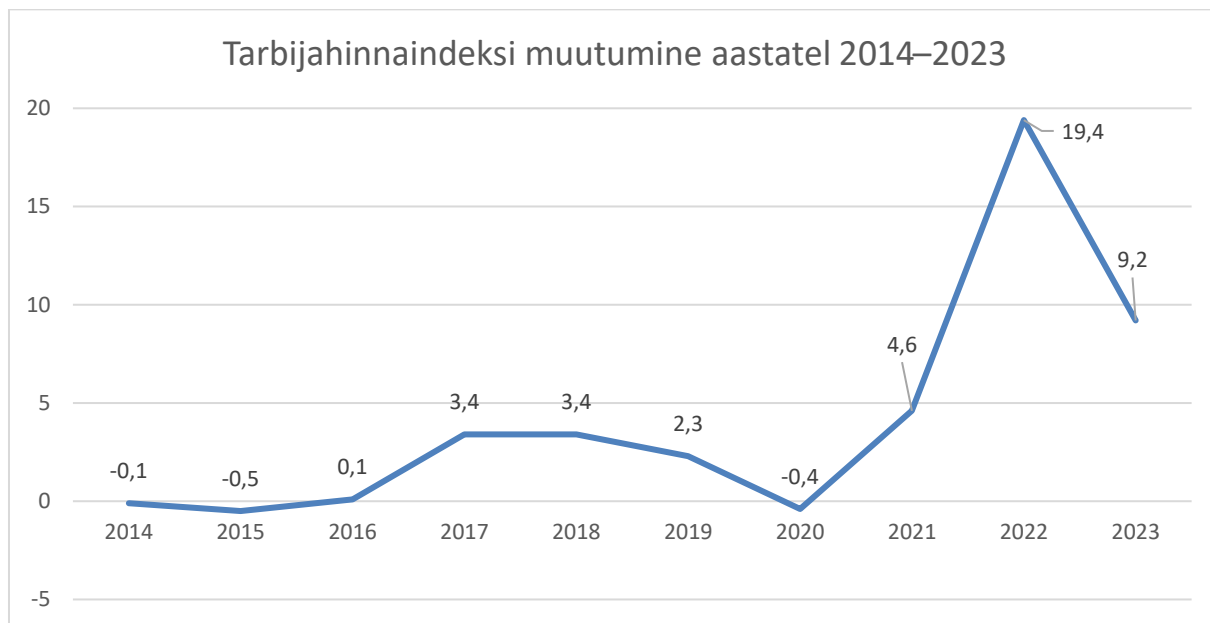
Eeltoodud hinnalangustel on oluline mõju ka üldisele hinnatasemele. Näiteks Tallinna kaugkütte 5%-line hinnamuutus avaldab üldisele majanduskeskkonna hinnamuutusele (tarbijahinnaindeks) mõju kümnendiku protsendipunkti võrra. Sama suur mõju tarbijahinnaindeksile on ka veeteenuse hinna muutusel 15% või elektri võrguteenuse hinna muutusel 7% võrra. See näitab, et reguleeritud teenuste hindade dünaamika mõjutab otseselt ka kogu majanduskeskkonda ja tarbijate ostujõudu. Perioodi 2021–2023 heitlikkust Eesti

³ Detailsemalt saab ülevaate suuremate soojusvõrkude hinnadünaamikast peatükis 4.2.

⁴ Varasem ärinimi VKG Elektrivõrgud OÜ.

⁵ Märkus: keskmiselt 7%-line hinnatõus rakendus alates 1. oktoobrist 2024.

majanduskeskkonnas ja üleüldises hinnatasemes iseloomustab tarbijahinnaindeksi dünaamika, mida illustreerib järgmine joonis 2.

Joonis 2. Tarbijahinnaindeksi muutumine aastatel 2014–2023

3. Ettevõtjate kapitali tootlikkus

Konkurentsiamet kasutab regulatsiooni alla kuuluvate ettevõtjate müüdavate teenuste ja kaupade hindade kujundamisel põhjendatud tulukuse (ärikasumi) arvutamiseks kaalutud keskmist kapitali hinda (WACC – *Weighted Average Cost of Capital*), mida nimetatakse tulukuse määraks. WACC väljendab kogu kapitalistruktuuri, nii intressikandva võlakapitali (laenukapitali) kui ka omakapitali hinda, arvestades võla- ja omakapitali osakaalusid.

Vastavalt pikaajalisele regulatsioonipraktikale on Eestis välja kujunenud põhimõte, et **kui ettevõtja põhjendatud tulukus ehk ärikasum ei ületa WACC-i, on tegemist mõistlikkuse piires oleva kasumiga**. WACC on seega regulaatori määratud lubatud tulunorm, mis tagab, et ettevõtjad teenivad oma investeeringutelt õiglast, kuid mitte ülemäärast kasumit. WACC-i arvutamiseks reguleeritud ettevõtetele on Konkurentsiamet välja töötanud juhendmaterjali „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna arvutamiseks“⁶, mis määratleb arvutuse meetoodika, parameetrite valiku ja perioodilise ülevaatamise põhimõtted, et tagada arvutuse ajakohasus ning vastavus muutuvatele turutingimustele.

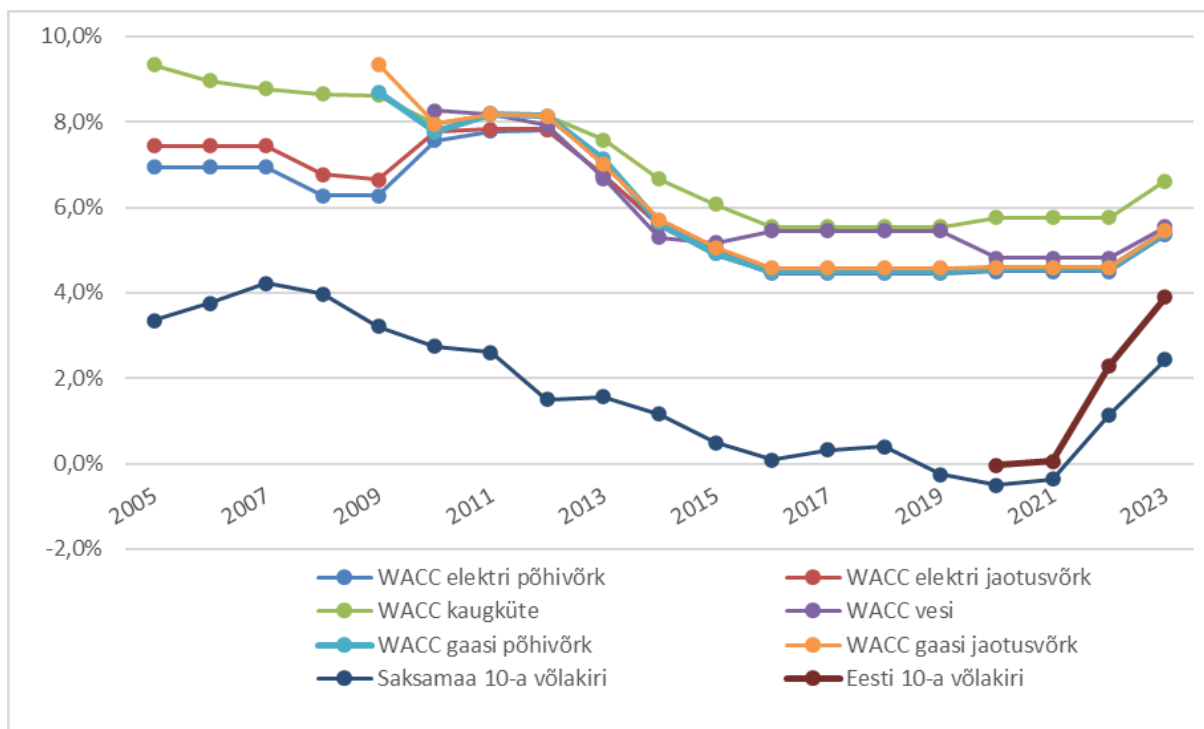
Kuna kapitali tootlikkuse arvutamise aluseks olev WACC on ajas muutuv suurus, on põhjendatud hinnata mitte niivõrd ettevõtjate kasumi absoluutväärtusi, vaid just kapitali tootlikkuse suhtelist näitajat ehk $WACC = ROIC$ (*Return on Invested Capital*).

WACC-i arvutamise aluseks on rahaturu intressimäärad, mis sõltuvad finantsturgude üldisest olukorrast ja majanduskeskkonna riskitasemest ning on samuti ajas pidevalt muutuvad. Oluline indikatsioon intressimäärade tasemele ja kapitali alternatiivkulule on valitsuse võlakirja

⁶ Avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel www.konkurentsiamet.ee.

tootlikkus, mida peetakse riskivabaks tootluseks, kuna riik on üldjuhul usaldusväärne laenuvõtja.

Enne 2020. aasta juunit puudusid Eestil enda riiklikud võlakirjad⁷, mistõttu kasutas Konkurentsiamet kuni 18. juulini 2023 kehtinud WACC-ide arvutamisel Saksamaa 10-aastase võlakirja tootlikkuse näitajaid. Alates 19. juulist 2023 võetakse aluseks Eesti 10-aastase võlakirja viimase kuue kuu tootlikkuse näitajad. See muudatus võimaldas senisest paremini arvestada Eesti riigi spetsiifilist finantskeskkonda ja kohalikke turutingimusi, viies regulatiivse meetodika vastavusse riigi enda võlakirjaturu arenguga. Joonisel 3 on toodud Saksamaa ja Eesti 10-aastaste võlakirjade tootlikkuse näitajad ning Konkurentsiameti arvutatud WACC-i⁸ väärtused.

Joonis 3. Saksamaa ja Eesti 10-aastaste võlakirjade tootlikkuse näitajate ja WACC-ide võrdlus⁹

Jooniselt 3 selgub, et üldine trend on võlakirjadel¹⁰ ja WACC-i eri näitajatel sama, kuid kuna Konkurentsiamet kasutas kuni 2019. aasta lõpuni arvutamisel Saksamaa võlakirja viieaastase perioodi keskmist tootlikkust¹¹, on ka WACC reageerinud võlakirja tootlikkuse muutusele teatud hilinemisega.

Alates 2010. aastast elektrivõrkude WACC-i suurused ühtlustusid. See on tingitud asjaolust, et Konkurentsiamet täpsustas oluliselt WACC-i arvutamise meetodikat, võttes sisendandmed

⁷ 18-aastase vaheaja järel (2020. a juunis) viidi Eestis läbi rahvusvaheline võlakirjaemissioon 1,5 miljardi euro ulatuses, võlakirjade lunastustähtaeg on juunis 2030. Nimetatud võlakirjade keskmine tootlikkus oli 2020. a (juuni kuni detsember) -0,03%.

⁸ Kuna alates 19.07.2023 WACC-id muutusid, on 2023. a WACC-id arvutatud 2022. a ja 2023. a keskmisena.

⁹ WACC-id on gaasi põhi- ja jaotusvõrgul alates 2009. aastast ja veesektoril alates 2010. aastast.

¹⁰ Eesti võlakirja puhul näitajad alates juunist 2020.

¹¹ Alates 2020. aastast on aluseks kümneaastase perioodi (2009–2018) keskmine tootlikkus.

EL-i energeetika regulaatorite ühenduse CEER¹² andmebaasist. Kuna nimetatud andmebaasis puuduvad teatud liiki reguleeritavad valdkonnad (kaugküte, vesi), on nende jaoks andmed võetud rahvusvahelistest andmebaasidest. Alates juulist 2023 võeti WACC-i arvutamise meetodikas kasutusele Eesti võlakirja viimase kuue kuu tootlikkuse näitaja. Aastatel 2015–2021¹³ avaldas WACC-i langusele olulist mõju Saksamaa 10-aastase võlakirja väga madal keskmine tootlikkus, mis jäi vahemikku 0,5 kuni -0,51%. Aastal 2023 oli võlakirja keskmine tootlikkus kõrgem, tasemel 2,43%. Eesti võlakirja tootlikkus oli negatiivne perioodil juuni–detsember 2020 (vastavalt -0,03%) ja positiivne aastatel 2021–2023 (vastavalt 0,06%, 2,29% ja 3,90%). Kehtivas WACC-i arvutamise meetodikas on Eesti võlakirja viimase kuue kuu keskmine tootlikkus 3,89%, mis vastab ka 2023. aasta keskmise tootlikkuse näitajale (3,90%).

Üheks regulatsioonitulemuste hindamise kriteeriumiks on ettevõtjate tegelik kapitali tootlikkus. Ettevõtjate kapitali tootlikkuse hindamiseks on kasutatud raamatupidamise aastaaruannetes toodud näitajaid ning kapitali tootlikkus on arvatud põhimõttel, kus ärikasum on jagatud investeeritud kapitaliga. Investeeritud kapitali suuruseks on võetud materiaalse põhivara väärtus (v.a finantsinvesteeringud) vastava majandusaasta lõpus, millele on ameti meetodikate kohaselt liidetud juurde käibekapitali suurus. Kuna eri ettevõtjate käibekapitali suurus varieerub, siis on kasutatud analoogset printsiipi hindade regulatsiooniga ning käibekapitali suuruseks on võetud viis protsenti vastava majandusaasta müügituludest. Kapitali tootlikkuse näitajad koos kaalutud keskmise kapitali hinna ning Saksamaa ja Eesti võlakirjade tootlikkusega on koondatud tabelisse 1.

Tabel 1. Reguleeritavate ettevõtjate kapitali tootlikkused

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Keskmine
Tallinna Vesi	13,3%	15,2%	17,0%	17,6%	20,0%	18,0%	18,1%	17,9%	15,7%	15,4%	15,4%	14,1%	6,1%	14,7%	16,6%	10,6%	8,7%	4,9%	6,7%	14,0%
Tallinna Vesi *	13,3%	15,2%	17,0%	17,6%	20,0%	18,0%	18,1%	17,9%	15,7%	15,4%	15,4%	14,1%	15,9%	15,5%	14,2%	8,2%	7,1%	4,9%	6,7%	14,2%
Tartu Veevärk	2,2%	6,3%	2,2%	1,0%	0,8%	1,1%	4,1%	5,9%	3,4%	4,1%	4,4%	3,8%	3,8%	3,9%	3,7%	4,0%	3,0%	0,8%	3,3%	3,3%
Elektrilevi	5,1%	4,8%	4,8%	4,3%	5,4%	4,7%	4,1%	6,1%	6,1%	5,9%	6,5%	6,7%	6,6%	5,5%	3,0%	3,4%	2,7%	-0,4%	3,3%	4,7%
Elering (elektter)	5,3%	6,3%	7,4%	7,2%	2,4%	5,6%	6,8%	8,7%	8,1%	7,1%	5,2%	5,4%	4,4%	4,4%	4,2%	3,7%	-0,1%	2,1%	2,2%	5,1%
Imatra Elektter	4,8%	4,0%	7,2%	6,2%	6,2%	7,1%	6,9%	9,2%	7,6%	5,7%	7,2%	7,0%	7,7%	2,8%	2,4%	4,0%	8,1%	0,8%	0,1%	5,5%
Viru Elektrivõrgud (VKG)	7,2%	4,3%	3,8%	3,4%	3,7%	3,9%	5,0%	5,3%	6,1%	6,1%	6,6%	6,0%	5,8%	2,8%	1,6%	2,4%	-1,7%	-6,4%	10,4%	4,0%
Gaasivõrk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1,4%	0,0%	1,0%	1,8%	2,6%	4,8%	2,6%	7,7%	1,2%	5,0%	2,5%
Ütilitas Eesti (Erakütte)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,8%	9,2%	8,2%	8,4%	8,5%	6,6%	6,3%	8,9%	3,2%	5,2%	7,5%
kapitali tootlikkus elektrivõrgud	5,6%	4,8%	5,8%	5,3%	4,4%	5,3%	5,7%	7,3%	7,0%	6,2%	6,4%	6,3%	6,1%	3,9%	2,8%	3,4%	2,3%	-1,0%	4,0%	4,8%
WACC elektri põhivõrk	6,9%	6,9%	6,9%	6,3%	6,3%	7,6%	7,8%	7,8%	6,7%	5,6%	4,9%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	5,4%	5,8%
WACC elektri jaotusvõrk	7,4%	7,4%	7,4%	6,8%	6,7%	7,8%	7,8%	7,8%	6,8%	5,6%	5,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,6%	4,6%	4,6%	5,4%	6,0%
WACC kokku elektrivõrgud	7,2%	7,2%	7,2%	6,5%	6,5%	7,7%	7,8%	7,8%	6,8%	5,6%	5,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,6%	4,6%	4,6%	5,4%	5,9%
WACC kaugküte	9,3%	9,0%	8,8%	8,7%	8,6%	8,0%	8,2%	8,1%	7,6%	6,7%	6,1%	5,6%	5,6%	5,6%	5,6%	5,8%	5,8%	5,8%	6,6%	5,9%
WACC vesi	-	-	-	-	-	8,3%	8,2%	7,9%	6,7%	5,3%	5,2%	5,5%	5,5%	5,5%	5,5%	4,8%	4,8%	4,8%	5,5%	5,9%
WACC gaasi põhivõrk	-	-	-	-	8,7%	7,8%	8,2%	8,1%	7,1%	5,6%	4,9%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,6%	4,6%	4,6%	5,4%	5,6%
WACC gaasi jaotusvõrk	-	-	-	-	9,4%	8,0%	8,2%	8,1%	7,0%	5,7%	5,1%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	4,6%	5,4%	5,7%
WACC gaasivõrgud keskmine	-	-	-	-	7,9%	8,2%	8,1%	7,1%	5,7%	5,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,6%	4,6%	4,6%	5,4%	5,7%
Saksamaa 10-a võlakiri	3,35%	3,76%	4,22%	3,98%	3,22%	2,74%	2,61%	1,50%	1,57%	1,16%	0,50%	0,09%	0,32%	0,40%	-0,25%	-0,51%	-0,37%	1,14%	2,43%	1,68%
Eesti 10-a võlakiri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,03%	0,06%	2,29%	3,90%	1,56%

Märkus rea „Tallinna Vesi“* kohta: 2017. aastal tariifivaidluses tehtud Riigikohtu otsusest tulenevalt eraldas Tallinna Vesi 17,5 miljonit € võimalike kolmandate osapoolte nõuete katteks. Aastatel 2018–2021 muudeti eraldise suurust vastavalt ettevõtte juhatuse hinnangule. Real „Tallinna Vesi“* on eraldise mõju kapitali tootlikkuses elimineeritud.

Tabelis 1 on vaadeldud suuremaid reguleeritud valdkondade ettevõtjaid, kellel valdav osa majandustegevusest on reguleeritud ehk vabaturu teenuse osutamise osakaal on minimaalne.

¹² CEER – Council of European Energy Regulators

¹³ Saksamaa 10-aastase võlakirja madala tootlikkuse tõttu jäeti perioodil 2017–2019 WACC-i näitajad 2016. a juhendis kajastatud tasemele.

Siia kuuluvad suuremad elektrivõrguettevõtjad, gaasi jaotusvõrgu ettevõtja ning vee-ettevõtjatest AS Tallinna Vesi (edaspidi Tallinna Vesi) ja AS Tartu Veevõrk (Tartu Veevõrk). Tallinna Vee pikalt kestnud kohtuvaidlus võimaldas ettevõtjal müüa teenust mittekulupõhise hinnaga. Aastaid kestnud vaidlus lõppes Riigikohtu otsusega, mis jõustus 12. detsembril 2017. Riigikohus asus otsuses seisukohale, et Konkurentsiameti ettekirjutus ettevõtjale viia hinnad kulupõhisele tasemele oli õigustatud – s.t kehtiv seadus ei võimalda ettevõtjal jätkata veeteenuse osutamist varem kohaliku omavalitsusega kokku lepitud hindadega ning seadusest tulenevalt peab Tallinna Vesi veeteenuse hinnad Konkurentsiametiga kooskõlastama. Eeltoodust tulenevalt kooskõlastas Konkurentsiamet 18. oktoobril 2019 jõustunud otsusega Tallinna Veele uued veeteenuse hinnad.

Vaadeldaval perioodil (2005–2023) on selliste soojusettevõtjate leidmine, kes tegelevad üksnes reguleeritud tegevusega, piiratud. Näiteks suurim soojusettevõtja Utilitas Tallinn AS¹⁴ (edaspidi Utilitas Tallinn) on aastatel 2009–2023 tegelenud lisaks reguleeritud tegevusele ka elektritootmise ja -müügi, mille puhul on tegemist vabaturu teenusega. Sarnaseid näiteid on ka teiste soojusettevõtjate kohta, näiteks Gren Eesti AS¹⁵ (Pärnu linnas), Gren Tartu AS¹⁶ ja AS Kuressaare Soojus, kes lisaks reguleeritud tegevusele toodavad ja müüvad elektrienergiat. SW Energia OÜ, kes lisaks reguleeritud tegevusele (tegutseb soojuse tootmise, jaotamise ja müügi Eesti 47¹⁷ võrgupiirkonnas) tegeleb mittereguleeritud tegevusega (vee-, gaasi- ja kanalisatsioonitrasside ehitus, muu kinnisvarahaldus, muu jaemüük), Adven Eesti AS¹⁸ tegeleb kahe eri reguleeritud tegevusega – soojuse tootmine, jaotamine ja müük (Eesti 14¹⁹ võrgupiirkonnas) ning maagaasi võrguteenuse osutamine, lisaks sellele veel mittereguleeritud tegevus (elektrienergia tootmine ja müük, maagaasi müük). Analoogseid näiteid on veelgi. Eeltoodust tulenevalt ei ole nimetatud ettevõtjate raamatupidamise aastaaruannete andmeid võimalik käesolevas analüüsis kasutada. Kaugküttesektori ettevõtja Utilitas Eesti AS²⁰ (edaspidi Utilitas Eesti) puhul oli raamatupidamise andmete²¹ kasutamine võimalik alates 2014. aastast, kui AS Eraküte ühendas endaga oma 100%-lise tütaretevõtte AS-i Rapla Küte. Samuti on 2014. aastast kajastatud AS-i Gaasivõrk (Gaasivõrk) andmed, kuna 2013. aastal eraldati AS-st EG Võrguteenus jagunemise teel gaasi jaotamise teenuse osutamisega seotud varad, õigused ja kohustused uude ühingu AS Gaasivõrgud²².

Joonisel 4 on toodud kapitali tootlikkuse ja WACC-i aritmeetilised keskmised näitajad, mis on arvutatud perioodi 2005–2023 (v.a Utilitas Eesti) keskmisena vastavalt ettevõtjate aastaaruannetes kajastatud andmetele. Utilitas Eesti²³ ja Gaasivõrgu keskmised näitajad on arvutatud perioodi 2014–2023 kohta.

¹⁴ Varasem ärinimi Tallinna Küte AS

¹⁵ Varasem ärinimi Fortum Eesti AS

¹⁶ Varasem ärinimi AS Fortum Tartu

¹⁷ Seisuga 30.09.2024

¹⁸ Varasem ärinimi Fortum Termest AS

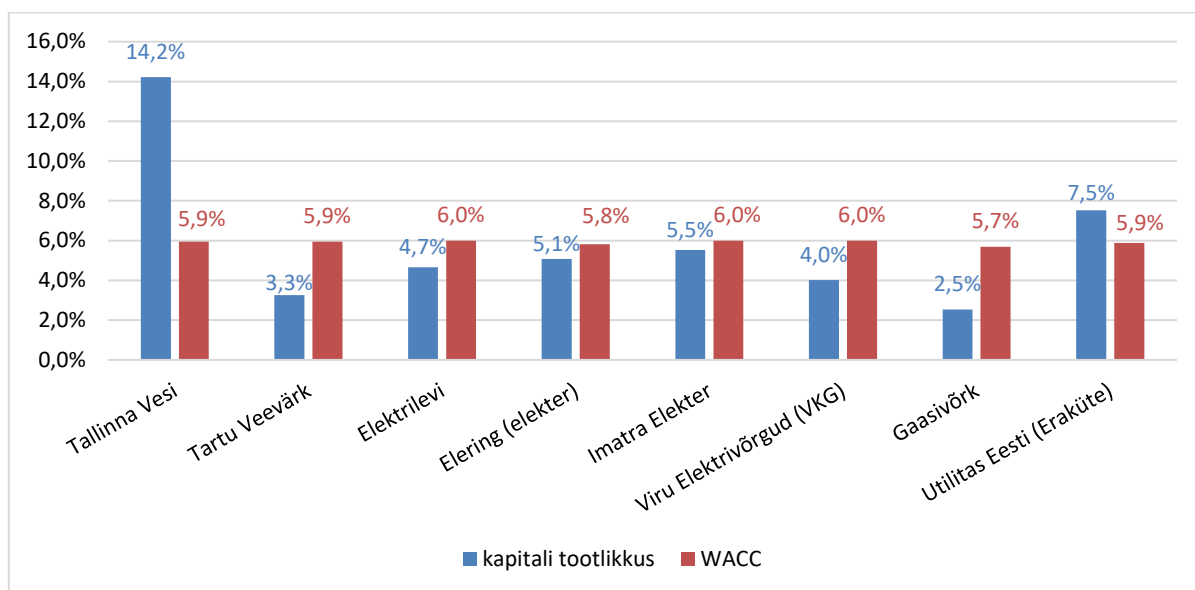
¹⁹ Seisuga 30.09.2024

²⁰ Varasem ärinimi Eraküte AS, alates 22.09.2016 Utilitas Eesti AS

²¹ Utilitas Eesti äriksami näitajaid on vähendatud sihtfinantseeringu (toetused SA-lt Keskkonnainvesteeringute Keskus) ja CO₂ saastekvoodi müügitulu summa võrra.

²² Täna nimega AS Gaasivõrk, mis alustas reaalsel majandustegevust 01.08.2013 (2014. a on tegevuse esimene täisaasta).

²³ Kuna Utilitas Eesti andmed on alates 2014. aastast, siis on ka kaugküttesektori keskmine WACC arvutatud perioodi 2014–2020 keskmisena.

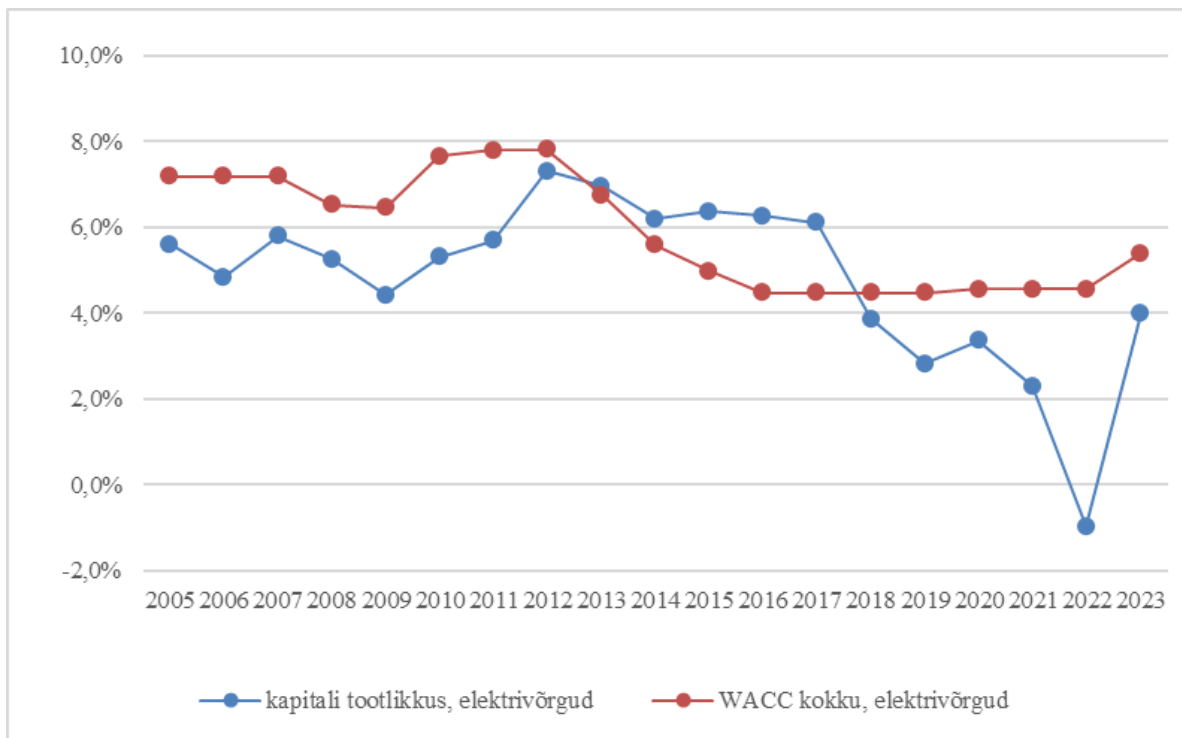
Joonis 4. Ettevõtjate kapitali tootlikkuse ja WACC-i aritmeetilised keskmised näitajad

Nagu joonisel 4 toodud näitajatest selgub, on 19-aastaselt perioodil elektri jaotusvõrgu-ettevõtjate keskmine kapitali tootlikkuse näitaja jäänud regulaatori sätestatud näitajatest madalamaks. Elektri põhivõrguettevõtja Elering AS-i (edaspidi Elering) keskmine kapitali tootlikkuse näitaja on 5,1%, samas kui regulaatori lubatud WACC on olnud 5,8%. Suurima elektri jaotusvõrguettevõtja Elektrilevi OÜ (edaspidi Elektrilevi) keskmine kapitali tootlikkuse näitaja on 4,7%, samas kui lubatud WACC on olnud 6,0%. Analoogselt on jäänud lubatud tootlusele alla ka elektri jaotusvõrguettevõtjate Imatra Elekter AS (edaspidi Imatra Elekter) ja Viru Elektrivõrgud OÜ (edaspidi Viru Elektrivõrgud) näitajad, samuti gaasi jaotusvõrguettevõtja Gaasivõrk ja vee-ettevõtja Tartu Veevärk näitajad. Vastavate sektorite WACC-i keskmistest näitajatest on eelnimetatud ettevõtete näitajad olnud madalamad ka varem, kuid perioodi 2021–2023 andmete arvamisel keskmiste näitajate arvutusse on erinevused mõnevõrra suurenenud (detailesemalt kajastatud käesolevas punktis; vt ka jooniseid 5 ja 6). Soojusettevõtja Utilitas Eesti AS on lubatud WACC-i ületanud 2,6% võrra.

Selgelt ületab teiste monopoolsete ettevõtjate kapitali tootlikkuse näitajat Tallinna Vesi, kelle puhul ületab 19-aastase perioodi keskmine kapitali tootlikkus 14,2% oluliselt ehk 8,3% võrra regulaatori lubatud WACC-i²⁴ ning ka teiste ettevõtjate näitajaid. Tallinna Vee ja Konkurentsiameti veehinna vaidlust ja selle mõju kapitali tootlikkusele on selgitatud leheküljel 9.

Joonisel 5 vaadeldakse eraldi elektrivõrkude keskmise kapitali tootlikkuse ja WACC-i näitajaid aastatel 2005–2023.

²⁴ Kuna alates 2010. a novembrist on suuremad vee-ettevõtjad Konkurentsiameti regulatsiooni all, puudub nende kohta varasemate aastate WACC-i näitaja, mistõttu on võrdlemisel aluseks võetud 14-aastase perioodi (2010–2023) aritmeetiline keskmine näitaja.

Joonis 5. Elektrivõrkude keskmine kapitali tootlikkus ja vastav WACC

Jooniselt 5 selgub, et elektrivõrkude keskmine kapitali tootlikkuse näitaja on vaadeldaval perioodil (aastatel 2005–2012 ja 2018–2023) võrreldes regulaatori lubatud tootlikkuse määraga (WACC) valdavalt madalamaks jäänud. Kõrgemaks on see näitaja kujunenud vaid aastatel 2013–2017. Aastal 2022 langes elektrivõrkude keskmine kapitali tootlikkuse näitaja negatiivsele tasemele, olles enamuse elektrivõrkudel varasemast madalamal tasemel (nullilähedase) ja Viru Elektrivõrkudel negatiivsel tasemel (-6,4%) (vt tabelit 1). Selle põhjustas peamiselt kaoenergia katteks ostetud elektrienergia hindade²⁵ drastiline suurenemine ja oluline kõikumine ning nende viitajaga lülitamine võrgutasudesse²⁶.

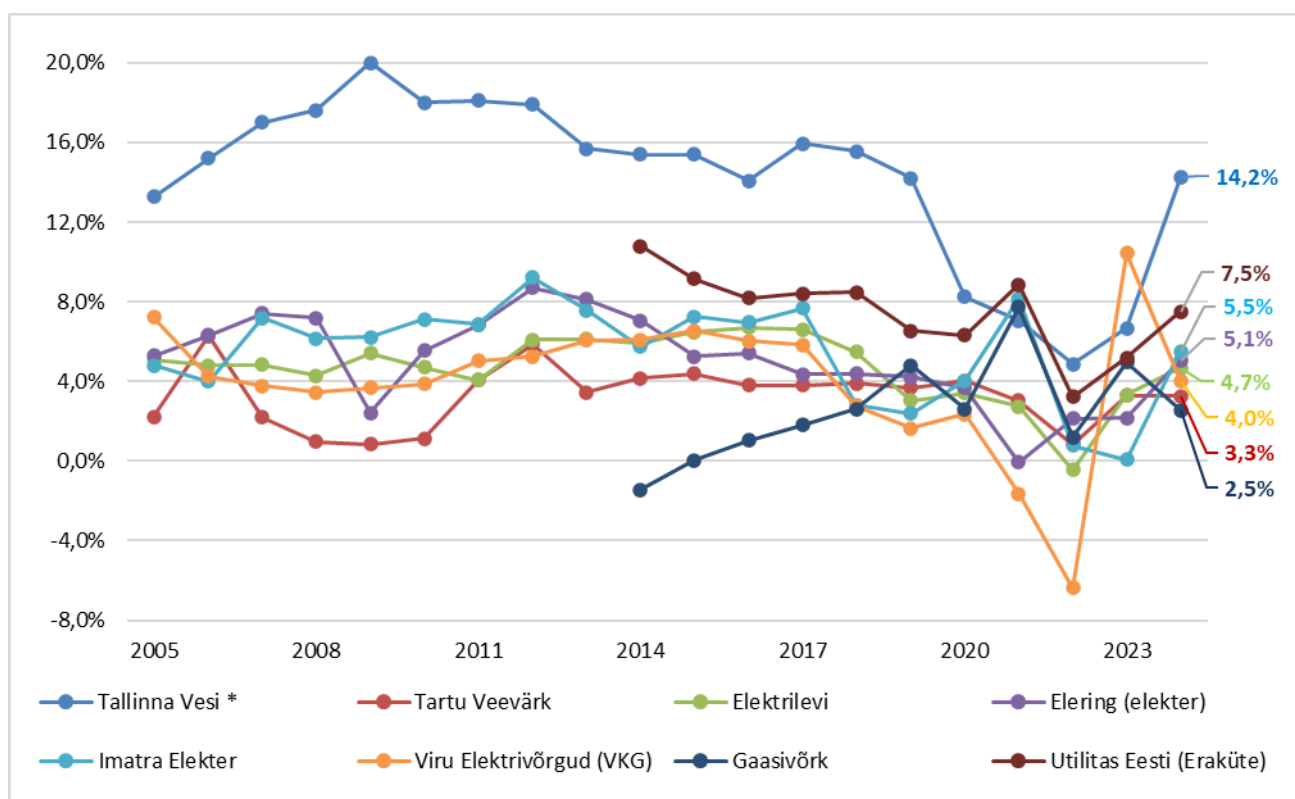
Ettevõtjate (v.a Utilitas Eesti²⁷ ja Gaasivõrk²⁸) kapitali tootlikkuse näitajaid 19-aastase perioodi (2005–2023) jooksul illustreerib joonis 6.

²⁵ Vt elektrienergia hindade dünaamika joonisel 1

²⁶ Lisaks kaoenergia katteks ostetud elektrienergia viitajaga lülitamisele võrgutasudesse rakendus võrgutasude muutusest etteatamise 3-kuuline nõue.

²⁷ Utilitas Eesti kapitali tootlikkuse näitajad on perioodi 2014–2023 kohta.

²⁸ Gaasivõrgu kapitali tootlikkuse näitajad on perioodi 2014–2023 kohta.

Joonis 6. Ettevõtjate kapitali tootlikkused

Joonisel 6 selgub, et kogu vaadeldaval perioodil on eri elektrivõrguettevõtjate tegelik keskmine kapitali tootlikkus jäänud vahemikku 4,0–5,5%. Tallinna Vee keskmine kapitali tootlikkus, millest on elimineeritud nõuete katteks tehtud eraldis, on olnud 14,2%. See on teiste taristuettevõtjate keskmisest näitajast kordades kõrgem. Konkurentsiamet kooskõlastas 18.10.2019 otsusega Tallinna Veele uued veeteenuse hinnad, mida ettevõtja hakkas rakendama alates 01.12.2019. Uute hindade rakendamise järgselt kujunes Tallinna Vee tootlikkuse näitajaks 2020. aastal 8,2% ning aastatel 2021–2023 on see olnud vahemikus 4,9–7,1%. Tartu Veevärgil on alates 2014. aastast jäänud erinevus vastava aasta kapitali tootlikkuse ja WACC-i vahel 1–2% piirsesse (kapitali tootlikkus on WACC-ist madalam), välja arvatud 2022. aastal, kus erinevuseks kujunes 4% (kapitali tootlikkus vaid 0,8%). Tootlikkust vähendas muuhulgas oluliselt suurenenud energiakulude viitajaga hinda lülitamise (vt elektrienergia hindade dünaamikat joonisel 1). Utilitas Eesti perioodi 2014–2023 keskmine kapitali tootlikkus 7,5% on jäänud 1,6% võrra kõrgemaks võrreldes vaadeldava perioodi kaugküttevõrgu keskmise WACC-iga (5,9%).

4. Hindade dünaamika

Tarbija seisukohalt on üheks peamiseks huviks hindade dünaamika. Kuigi ka teenuse kvaliteet on olulise tähtsusega, on teenuse hind esimene kriteerium, mida tarbija hindab, sest kvaliteetset teenust võetakse kui hinna lahutamatu osa. Kuna hinnad kujunevad inflatsioonist ja muudest teguritest mõjutatud keskkonnas, kus raha väärtus ajas langeb, siis on otstarbekas vaadelda ka reguleeritavate ettevõtjate kooskõlastatud keskmiste hindade kujunemist reaalses hindades. Viimastel aastatel majanduskeskkonnas toimuvat ilmestavad hästi joonisel 5 ja 6 nähtavad väga

järsud muutused ettevõtete kapitalitootlikkuses (vt ka ülevaadet aastatel 2021–2023 Eesti majanduskeskkonnas ja eriti energeetikasektoris toimunust peatükist 2 ning detailsemalt alljärgnevatest peatükkidest 4.1–4.4).

4.1. Elektri võrguteenuste hinnad

Elektrivõrguettevõtjate puhul on vaadeldud nelja suurema võrguettevõtja hindade muutusi. Neist Elering osutab elektrienergia ülekandeteenust, mida ülejäänud kolm²⁹ elektrivõrkude kaudu tarbijatele edasi jaotavad. Elektri jaotusvõrguettevõtjatest omas 2023. aastal suurimat turuosa Elektrilevi, ligikaudu 88%.

Ettevõtjad	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
THI	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	-0,1	-0,5	0,1	3,4	3,4	2,3	-0,4	4,6	19,4	9,2
Elektrilevi OÜ	60,40	58,02	54,19	49,34	46,15	49,71	54,68	55,82	56,68	53,79	53,85	54,12	49,30	47,67	42,33	41,38	41,55	47,39	44,85
AS Elering	15,78	15,34	13,87	13,52	12,13	13,71	17,34	17,91	19,50	17,49	17,51	17,59	16,23	15,70	15,18	14,84	14,90	16,30	13,65
Imatra Elekter AS	65,44	63,04	67,52	62,47	56,70	56,69	59,50	57,44	57,05	52,97	55,39	55,67	48,52	46,93	47,28	46,22	46,40	54,42	52,23
Viru Elektrivõrgud OÜ (VKG)	48,00	46,11	48,16	46,37	43,45	43,49	56,37	55,18	60,33	56,91	56,97	57,26	52,89	51,15	49,47	45,67	45,85	55,58	55,69

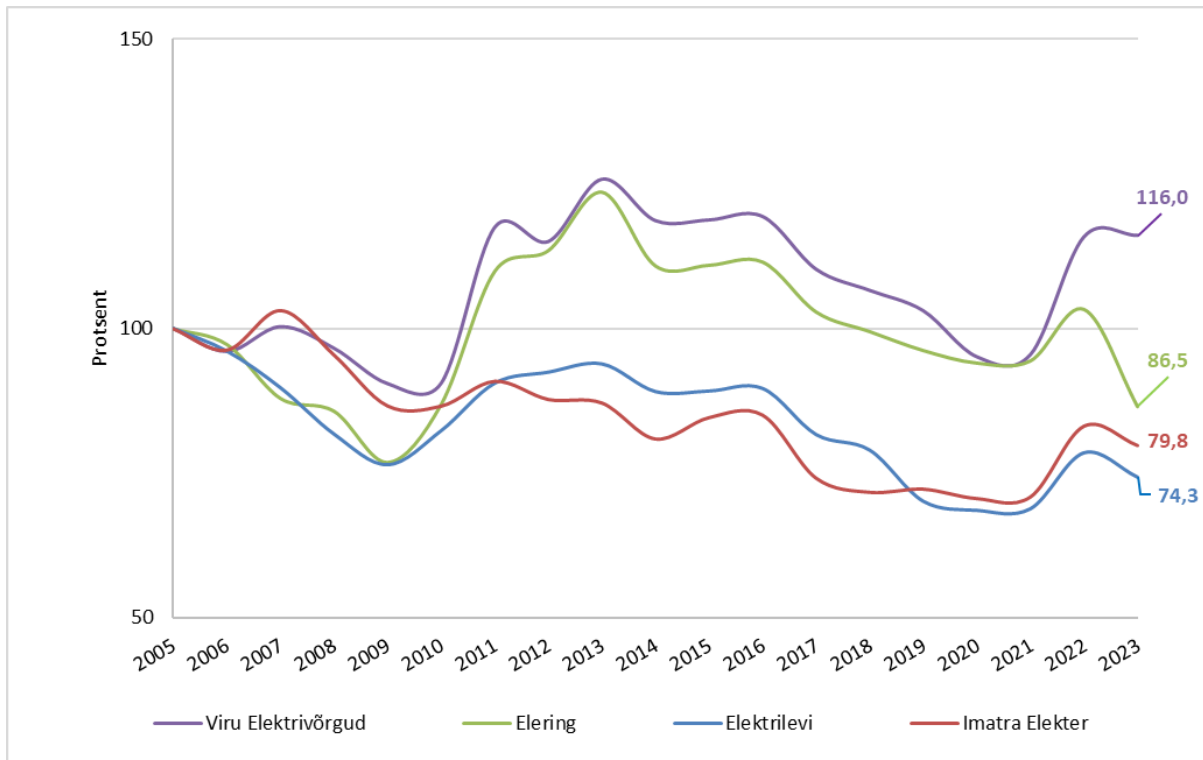
Tabel 2. Elektrienergia võrgutasude 19-aastane dünaamika reaalses hindades, €/MWh

Regulatsioonitulemuste analüüsimisel on otstarbekas vaadelda eelkõige hindade dünaamikat reaalses hindades, mis näitab, kuidas on hinnad võrreldes üldise inflatsiooni (THI³⁰ muutuse) tasemega muutunud. Elektrivõrkude võrgutasude reaalsete³¹ hindade protsentuaalsed muutused on toodud alljärgneval joonisel 7.

²⁹ Elektrilevi, Imatra Elekter ja Viru Elektrivõrgud.

³⁰ Tarbijahinnaindeks (THI).

³¹ Baasaastaks on võetud 2005. aasta, reaalsed hinnad on arvatud THI näitajate alusel.

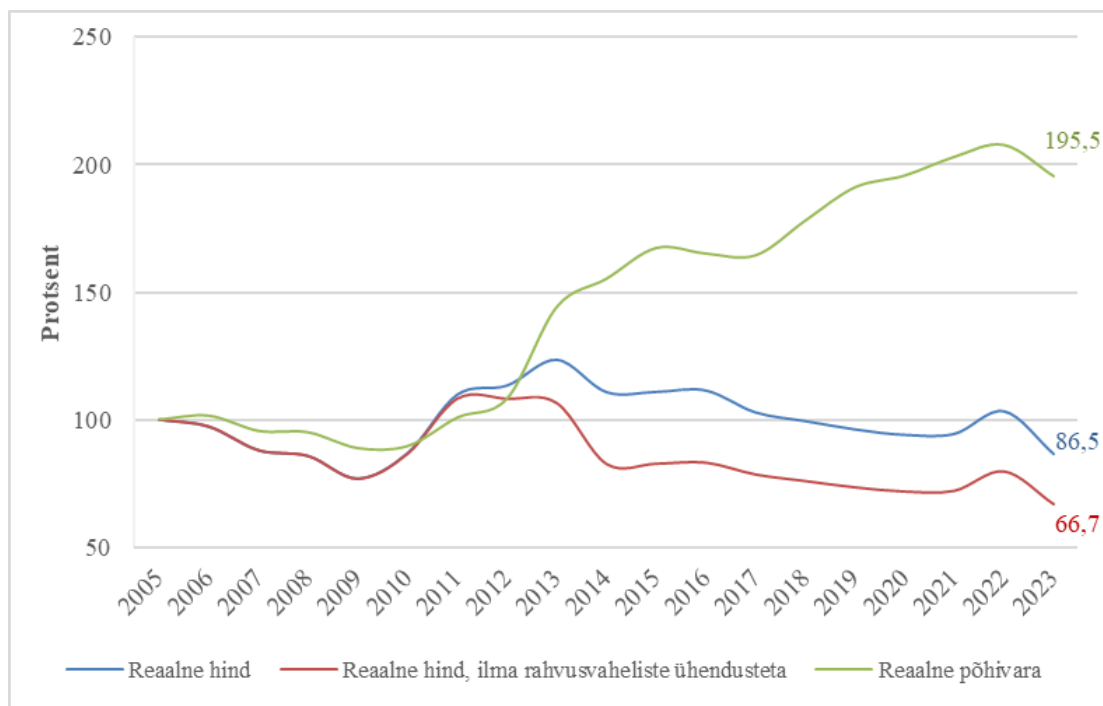

Joonis 7. Elektrivõrkude võrgutasude reaalse hindade protsentuaalsed muutused

Jooniselt 7 selgub, et müügi- ja jaotusvõrguettevõtja Elektrilevi võrgutasud on realses väärtuses märkimisväärselt vähenenud ning sama saab väita ka Imatra Elektri võrgutasude puhul. Viimase 19-aastase perioodi (2005–2023) jooksul vähenesid võrgutasud realses väärtuses Eleringil, Elektrilevil ja Viru Elektrivõrkudel ajavahemikul 2017–2020 (Imatra Elektri võrgutasud olid nimetatud perioodil muutlikud). 2021. aastal hakkasid kõikidel ettevõtjatel võrgutasud suurenema ja seda märkimisväärselt 2022. aastal, tingituna peamiselt järskudest muutustest (kasvust) kaoenergia ostuhindades (vt elektrienergia hindade dünaamikat aastatel 2020–2023 jooniselt 1). 2023. aastal on realses väärtuses langus Imatra Elektri ja Elektrilevi võrgutasudes. Tulenevalt Elektrilevi uuest struktuurist, kus valdavat osa võrguettevõtja tegevustest hakati sisse ostma Enefit Connectist, muutus võrgukatkestuste likvideerimise võimekus oluliselt halvemaks. Seda mõjutas omakorda mahajäämus liinkoridori hoolduses. Elering kattis kaoenergia kulud kui ka ajutiselt põhjendatud tegevuskulude kasvu ülekoormustulust.

Eleringi võrgutasude dünaamika analüüsimisel on oluline vaadelda ka hindade kujunemist koos rahvusvaheliste ühenduste ja avariireservelektrijaamadega ning ilma nendeta. Hinnaregulatsiooni tulemuste vaatlemisel ei anna tegelik hind (koos ühenduste ja avariireservelektrijaamadega) adekvaatset pilti, sest regulaator peab nendega seotud kulud põhjendatult hinda lülitama.

Joonisel 8 on vaadeldud Eleringi võrgutasude reaalse väärtuste dünaamikat koos rahvusvaheliste ühendustega ja ilma nendeta.

Joonis 8. Eleringi võrgutasude reaalsete hindade protsentuaalsed muutused koos rahvusvaheliste ühendustega ja ilma nendeta

Jooniselt 8 selgub, et 19-aastase perioodi jooksul on Eleringi põhivara reaalses väärtustes kasvanud 195,5% ja võrgutasud langenud 13,5%. Ilma rahvusvaheliste ühenduste rajamiseta oleks võrgutasud langenud 33,3%. Viimati kooskõlastatud võrgutasudes moodustavad Eleringi rahvusvaheliste ühendustega seotud kulud 23%, sh ettevalmistus desünkroniseerimiseks Venemaa elektrisüsteemist.

4.2. Soojuse piirhinnad

Soojusettevõtjate puhul on vaadeldud kaheksa³² suurema ettevõtja 10 võrgupiirkonna soojuse piirhindade muutusi, mille turuosa moodustab ligikaudu 67%³³ kogu soojuse müügi mahust. Nimetatud ettevõtjad on AS Utilitas Tallinn, AS Gren Tartu (tegutseb Tartus, sh endine Eraküte Tamme võrgupiirkond), AS Gren Eesti (tegutseb Pärnus), Silpower AS (tegutseb Sillamäel), Gren Viljandi AS³⁴ (tegutseb Viljandis), AS Kuressaare Soojus, Danpower Eesti AS (tegutseb Võrus), AS Utilitas Eesti Haapsalu, Valga ja Keila võrgupiirkonnad. Suurematest ettevõtjatest ei saa vaadelda 19-aastast dünaamikat Kohtla-Järvel ja Jõhvis, sest toimunud on ettevõtjate ühinemine ja seetõttu puudub 19-aastane järjepidev statistika.

³² Utilitas Tallinn AS (endine Tallinna Küte AS), Gren Tartu AS, Gren Eesti AS (endine Fortum Eesti AS), Silpower AS (endine Sillamäe SEJ AS), Gren Viljandi AS, Kuressaare Soojus AS, Danpower Eesti AS, Utilitas Eesti AS (endine Eraküte AS (Haapsalu, Valga, Keila võrgupiirkonnad)).

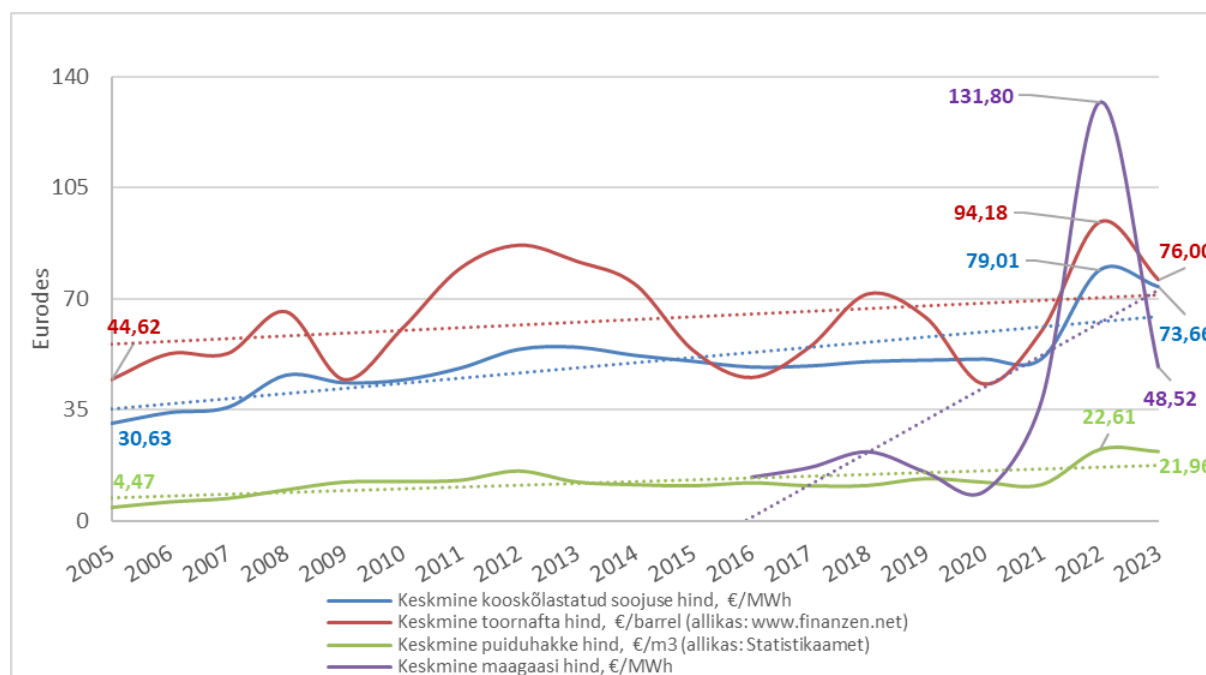
³³ Arvutatud kümne võrgupiirkonna 2023. a tegelike müügi mahude alusel, mis on jagatud ameti andmebaasis olevate võrgupiirkondade kogu müügi mahuga (seisuga 30.05.2024).

³⁴ Varasem ärinimi Aktsiaselts Esro.

Tabelis 3 on toodud eelnimetatud soojusettevõtjatele kooskõlastatud soojuse piirhindade põhjal arvutatud aritmeetilised keskmised soojuse hinnad, mida on võrreldud keskmiste toornafta ja puiduhakke hindadega (vt [Joonis 9](#) ja [joonist 9](#)). Gaasi ja põlevkiviõli hinnad on seotud toornafta hinnaga.

Ettevõtja	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Soojuse piirhinnad																			
Utilitas Tallinn AS	27,0	28,8	41,6	65,4	50,9	56,9	59,7	68,0	66,1	61,5	52,9	50,0	50,0	55,1	49,0	50,1	50,1	97,2	79,0
Gren Tartu (Tartu)	25,5	32,2	38,0	47,8	48,7	48,7	47,6	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	78,3	85,8
Gren Eesti AS (Pärnu)	32,8	35,9	35,1	37,5	43,9	41,5	41,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	53,3	86,6	95,4
Silpower AS (Sillamäe)	23,4	25,7	25,7	28,4	34,0	36,7	37,3	39,5	50,5	50,5	50,5	50,5	50,5	50,5	51,9	51,9	51,9	51,9	67,1
Esro AS (Viljandi)	29,7	36,0	40,2	51,2	48,3	52,5	55,0	59,6	60,0	57,5	57,5	44,6	45,8	50,9	53,3	53,3	53,3	99,8	68,0
Kuressaare Soojus AS	31,4	34,4	32,1	43,3	40,2	39,3	42,2	46,5	44,9	44,5	44,5	44,5	44,5	44,5	44,5	44,5	46,3	63,3	65,2
Danpower AS (Võru)	31,4	35,8	39,4	46,4	43,5	45,9	51,2	54,7	55,3	55,3	55,3	55,3	55,3	55,3	54,3	54,3	54,3	89,9	66,2
Utilitas Eesti AS (Haapsalu)	35,0	37,7	35,0	49,7	41,4	41,7	51,2	58,7	59,6	53,9	44,3	45,5	46,6	46,9	50,7	53,2	53,2	80,6	78,7
Utilitas Eesti AS (Valga)	36,2	38,0	36,1	46,8	42,5	40,8	47,9	55,1	51,6	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0	66,6	58,1
Utilitas Eesti AS (Keila)	35,7	37,7	35,5	42,9	42,2	40,5	48,3	51,5	52,3	45,7	45,6	41,9	42,9	46,1	50,0	50,0	50,0	76,0	73,1
Aritmeetiline keskmine soojuse piirhind, €/MWh	30,82	34,22	35,85	45,93	43,56	44,44	48,17	54,03	54,70	52,15	50,32	48,49	48,82	50,19	50,64	51,00	51,18	79,01	73,66
Aritmeetiline keskmine toornafta hind, €/barrel	44,62	52,73	52,80	65,92	44,60	60,65	79,59	86,82	81,78	74,61	53,81	45,26	54,74	71,48	64,16	43,21	60,03	94,18	76,00
Aritmeetiline keskmine maagaasi hind, €/MWh	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13,95	16,96	21,89	15,43	9,40	38,58	131,80	48,52
Aritmeetiline keskmine puiduhakke hind, €/m³	4,47	6,20	7,29	9,97	12,40	12,53	12,97	15,84	12,42	11,58	11,23	12,17	11,23	11,31	13,47	12,34	11,63	22,61	21,96

Tabel 3. Kooskõlastatud soojuse piirhindade 19-aastane dünaamika

Joonis 9. Kooskõlastatud aritmeetilised keskmised soojuse hinnad võrrelduna toornafta, puiduhakke ja maagaasi hindadega

Joonisel 9 on toodud kaheksa soojusettevõtja kümne võrgupiirkonna (vt tabelit 3) kooskõlastatud soojuse piirhindade alusel arvutatud aritmeetilised keskmised hinnad võrrelduna keskmiste toornafta, maagaasi ja puiduhakke hindadega, kuna soojuse hinnad on otseses sõltuvuses kütuste hindadest. Tabelis 3 toodud ettevõtjate võrgupiirkondades toodetakse soojust valdavalt puiduhakke baasil (v.a Tallinn³⁵), mistõttu ei avalda toornafta hinna volatiilsus soojuse hinnale nii suurt mõju võrreldes vaid maagaasist või põlevkiviõlist³⁶ toodetud soojuse hinnaga.

³⁵ Müüdava soojuse hinnast moodustab maagaasi osakaal ligikaudu 30%.

³⁶ Sõltuvad kütteõlide hinnast maailmaturul.

Joonisel 9 selgub, et 19-aastase perioodi jooksul (2005–2023) on kooskõlastatud keskmine soojuse hind tõusnud 30,6 eurolt 73,7 euroni MWh kohta ehk 2,4 korda, keskmine toornafta hind on aga tõusnud 44,6 eurolt 76,0 euroni ühe barreli kohta ehk 1,7 korda ning puiduhakke hind on tõusnud 4,5 eurolt ligikaudu 22 euroni m³ kohta ehk 4,9 korda. Maagaasi hind on perioodil 2016–2023³⁷ tõusnud 13,95 eurolt 48,52 euroni MWh kohta ehk 3,5 korda, sealjuures kujunes 2022. aasta keskmiseks hinnaks 131,8 €/MWh, mis on 9,5 korda kõrgem 2016. aasta hinnast. Puiduhakke, toornafta ja kooskõlastatud soojuse hindade trendijooned on üsna sarnase iseloomuga, kuid maagaasi hindade trendijoon on oluliselt järsuma iseloomuga. Siinkohal on oluline märkida, et lisaks kütuste hindade muutusele avaldab soojuse hinna muutusele märkimisväärset mõju müügitahu suurus ja tehtud investeeringute maksumus.

Tabelis 3 toodud andmetest selgub, et soojuse, toornafta ja puiduhakke hindades toimusid 19-aastase perioodi jooksul kõige drastilisemad muutused 2022. aastal. Nimetatud aastal kujunes:

- keskmiseks soojuse hinnaks 79,01 €/MWh – võrreldes 2020. aastaga suurenes hind 1,55 korda ning alanes 2023. aasta lõpuks tasemele 73,66 €/MWh;
- toornafta hinnaks 94,18 €/barrel – võrreldes 2020. aastaga suurenes hind 2,2 korda ning 2023. aastal alanes tasemele 76,00 €/barrel;
- maagaasi hinnaks 131,80 €/MWh – võrreldes 2020. aastaga suurenes hind 14 korda ning 2023. aastal alanes tasemele 48,52 €/MWh;
- puiduhakke hinnaks 22,61 €/m³ – võrreldes 2020. aastaga suurenes 1,8 korda ning 2023. aastal langes tasemele 21,96 €/m³.

Soojuse hindade võrdlus toornafta hinnaga näitab, et Eesti kaugküttesektor ei sõltu täielikult väga volatiilsest toornafta hinnast, vaid sõltub ka puiduhakke hinnast, mille muutus on enamikul aastatel olnud stabiilsema iseloomuga (v.a 2022. ja 2023. aastal). Üldjuhul fikseeritakse soojuse tootmisel kasutatava puiduhakke hind üheks kütteperioodiks, mistõttu ei ole hinna muutused igakuised³⁸. Keskmine kooskõlastatud soojuse hind oli kõige kõrgem aastatel 2022–2023, mida põhjustasid kütuste ostuhinnad.

Joonisel 10 on toodud kooskõlastatud keskmiste soojuse piirhindade protsentuaalsed muutused, mida on võrreldud reaalse³⁹ hindade protsentuaalse muutusega.

³⁷ Enne 2016. a ei avaldatud maagaasi energiapõhiseid hindu. Seetõttu on perioodil 2016–2019 aluseks võetud GasPooli energiapõhised hinnad ja perioodil 2020–2023 on aluseks TheIce TTF-i energiapõhised hinnad.

³⁸ Aastatel 2022–2023 olid hakkpuidu hinnad kvartaalsed.

³⁹ Baasaastaks on võetud 2005. aasta, reaalsed hinnad on arvatud tarbijahinnaindeksi (THI) näitajate alusel.

Joonis 10. Kooskõlastatud keskmiste soojuse hindade protsentuaalsed muutused võrrelduna hindade reaalse protsentuaalse muutusega

Jooniselt 10 selgub, et 19-aastase perioodi jooksul on kooskõlastatud keskmine soojuse hind suurenenud 2,39 korda ehk 139 protsendipunkti, kuid reaalsed hinnad on suurenenud vaid 1,20 korda ehk 20 protsendipunkti. Sellest järeldub, et reaalses hindades ehk THI näitajate alusel on soojuse hinnad suurenenud oluliselt vähem. Eeltoodu näitab, et kokkuvõetult võib hinnaregulatsiooni tulemust lugeda heaks, eriti perioodil 2017–2021, mil keskmiste reaalse hindade muutus oli vahemikus üks kuni miinus kolm protsendipunkti. Keskmise reaalse hinna järsk muutus 50 protsendipunkti võrra ehk 1,5 korda leidis aset 2022. aastal ning seda põhjustasid drastiliselt tõusnud kütuste hinnad. 2023. aasta jooksul aga on keskmine reaalne hind alanenud 33 protsendipunkti võrra (võrreldes 2022. aastaga).

4.3. Veeteenuse hinnad

Vee-ettevõtete hinnaregulatsiooniga alustas Konkurentsiamet 2010. aasta lõpus. Esimene veeteenuse hinna kooskõlastamise otsus tehti 2011. aastal. 2023. aasta lõpuks oli Konkurentsiamet kooskõlastanud veeteenuse hinna 67 ettevõtjale.

Veeteenuse hindade puhul on vaadeldud 16 suurema ehk 2023. aasta andmetel üle ühe miljoni m³ veeteenuse müügi kogusega ettevõtja veevarustuse ja kanalisatsiooniteenuse keskmiste hindade muutusi. Nende ettevõtjate turuosa moodustab 84,7%⁴⁰ Konkurentsiametiga hinna kooskõlastanud vee-ettevõtjate kogu müügi kogusest. Valikusse kaasatud ettevõtjateks on AS Tallinna Vesi, AS Tartu Veevärk, OÜ Järve Biopuhastus, AS Narva Vesi, AS Pärnu Vesi, AS Viimsi Vesi, AS ELVESO, AS Rakvere Vesi, AS Emajõe Veevärk, AS Viljandi Vesi, AS

⁴⁰ Arvutatud 16 ettevõtte kehtiva hinnaotsuse müügi koguse alusel, mis on jagatud ameti andmebaasis olevate vee-ettevõtete hinnaotsuste kogu müügi kogusega.

Kuressaare Veevärk, AS Võru Vesi, AS Haapsalu Veevärk, OÜ Sindi Vesi, AS Sillamäe Veevärk ja OÜ Strantum.

Tabelis 4 on toodud eelnimetatud vee-ettevõtjate kooskõlastatud veevarustuse ja kanalisatsiooniteenuse summaarsed ehk veeteenuse hinnad, valimi aritmeetilised keskmised hinnad aastatel 2013–2023⁴¹ ning keskmiste hindade ja tarbijahinna indeksi muutused.

Ettevõtja	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
AS Tallinna Vesi (Tallinn-Saue) *	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	1,74	1,74	1,74	2,00	2,00
AS Tartu Veevärk	1,79	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	1,86	2,33	2,33
OÜ Järve Biopuhastus **	0,76	0,76	1,79	1,79	1,79	1,79	2,04	2,04	2,04	2,99	2,57
AS Narva Vesi	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,68	1,68	1,68	1,88	2,02
AS Pärnu Vesi	1,91	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,18	2,86	2,86
AS Viimsi Vesi	3,27	3,27	3,27	3,27	3,27	3,27	3,27	3,12	3,12	3,62	3,59
AS ELVESO	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82	3,82	3,10	3,10	3,72	3,66
AS Rakvere Vesi	1,81	2,14	2,14	2,14	2,34	2,34	2,34	2,34	2,41	2,94	2,56
AS Emajõe Veevärk	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	3,01	3,28	4,00	3,30
AS Viljandi Veevärk	1,91	1,91	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97	2,30	2,43	2,94	2,96
AS Kuressaare Veevärk	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	2,85	3,21	3,21	3,21	3,21	4,81
AS Võru Vesi ***	2,32	2,32	2,31	2,33	2,54	2,54	2,54	2,54	2,54	3,60	3,60
AS Haapsalu Veevärk	1,99	2,19	2,19	2,19	2,42	2,42	2,42	2,42	2,42	3,02	3,41
OÜ Sindi Vesi ****	2,13	2,14	2,11	2,11	2,11	2,11	2,11	2,11	2,11	2,11	2,91
AS Tallinna Vesi (Maardu)	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72	2,72
AS Sillamäe Veevärk	1,39	1,39	1,39	1,81	1,81	1,81	1,87	1,87	1,98	2,43	2,28
OÜ Strantum	3,06	3,06	3,06	3,06	3,06	3,06	3,06	4,14	4,14	4,14	4,14
Aritmeetiline keskmine veeteenuse hind	2,26	2,31	2,37	2,40	2,44	2,44	2,44	2,49	2,53	2,97	3,04
<i>Keskmise hinna muutus (%)</i>	-	2,2	2,6	1,3	1,7	0,0	0,0	2,0	1,6	17,4	2,4
<i>Tarbijahinnaindeksi (THI) muutus</i>	-	-0,1	-0,5	0,1	3,4	3,4	2,3	-0,4	4,6	19,4	9,2

Tabel 4. Kooskõlastatud veeteenuse hindade (€/m³) dünaamika aastatel 2013–2023

* AS Tallinna Vesi esineb tabelis kahe reaga, kuna eraldi on kooskõlastatud hind Tallinn-Saue ja Maardu piirkonnale. Tallinn-Saue piirkonnas kehtis aastatel 2013–2018 kohaliku omavalitsuse kehtestatud hind.

** OÜ Järve Biopuhastus kasutas aastatel 2013–2014 kohalike omavalitsuste kehtestatud hindu.

*** AS Võru Vesi kasutas aastatel 2013–2016 kohalike omavalitsuste kehtestatud hindu.

**** OÜ Sindi Vesi⁴² kasutas aastatel 2013–2014 kohalike omavalitsuste kehtestatud hindu.

Eelolevast tabelist nähtub, et vaadeldavate ettevõtjate aritmeetiline keskmine veeteenuse hind kasvas pidevalt kuni 2017. aastani. Aastatel 2018–2019 püsis keskmine hind muutumatu ning hakkas 2020. aastast taas pidevalt kasvama.

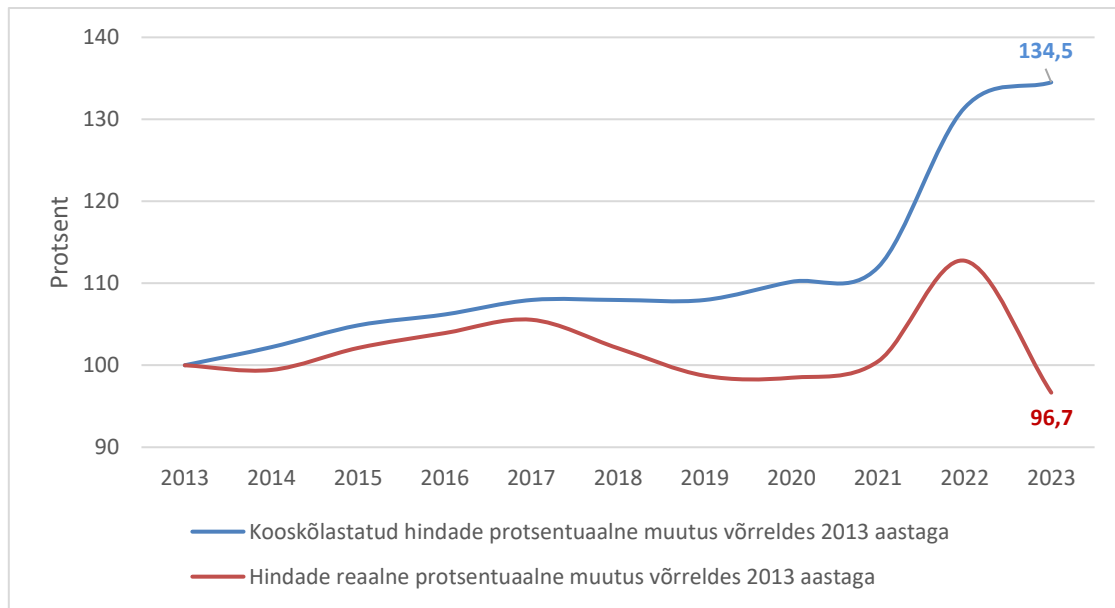
Aja jooksul toimuva raha väärtuse langemise mõju veeteenuse hinnale avaldub siis, kui vaadelda kooskõlastatud keskmiste hindade kujunemist reaalsetes hindades.

Joonisel 11 on esitatud kooskõlastatud keskmiste veeteenuse hindade protsentuaalsed muutused, mida on võrreldud reaalsete⁴³ hindade protsentuaalse muutusega.

⁴¹ Vaatlusperiood algab 2013. aastaga, kuna selleks aastaks kasutas valdav osa suurematest ettevõtjatest Konkurentsiametiga kooskõlastatud veeteenuse hindu.

⁴² Alates 01.04.2024 osutab OÜ Sindi Vesi piirkonnas teenust AS Pärnu Vesi.

⁴³ Baasaastaks on võetud 2013. aasta. Reaalsed hinnad on arvatud tarbijahinnaindeksi (THI) näitajate alusel.

Joonis 11. Kooskõlastatud keskmiste veeteenuse hindade protsentuaalsed muutused võrrelduna reaalseste hindade protsentuaalse muutusega

Jooniselt 11 selgub, et 10-aastase perioodi jooksul on valimi ettevõtetele kooskõlastatud keskmine veeteenuse hind suurenenud 34,5 protsendipunkti, kuid reaalne keskmine hind on vähenenud 3,3 protsendipunkti. Seega võib kokkuvõetult hinnaregulatsiooni tulemust heaks lugeda, eriti 2023. aastal (alates 2018. aastast), mil reaalne keskmine hind on olnud vaadeldava perioodi madalam.

4.4. Gaasi võrguteenuse hinnad

2019. aastal koostas ja kehtestas Konkurentsiamet esmakordselt eraldi gaasi ülekandevõrgu võrguteenuste hindade arvutamise meetodika. Varem kasutati ühte meetodikat nii ülekandevõrgu kui ka jaotusvõrgu hindade arvutamiseks. Samal aastal kooskõlastas Konkurentsiamet põhivõrguettevõtjale Elering ka uued ülekandeteenuse hinnad, mis hakkasid kehtima alates 01.01.2020. Kooskõlastamise protsessis juhinduti Euroopa Komisjoni määrusest (EL) 2017/460, millega kehtestatakse võrgueeskiri gaasi ülekandetasude ühtlustatud ülesehituse põhimõtete kohta (TAR).

Võrreldes 2016. aastal kehtinud hinnaga (16,78 €/tuh m³⁴⁴) kasvas gaasi ülekandeteenuse hind 2020. aastaks enam kui kaks korda (tasemele 38,14 €/tuh m³)⁴⁵. Peamiseks hinnatõusu põhjuseks oli Eesti-siseseks gaasi tarbimiseks rajatud ülekandevõrgu hooldamise ja

⁴⁴ Kooskõlastatud Konkurentsiameti 30.07.2014 otsusega nr 7.1-7/14-016 Eesti Gaas AS-i tütarettevõttele EG Võrguteenus AS, mille Elering AS omandas 2015. aastal ja ühendas endaga. 15.12.2015 sõlmis Elering AS ühinemislepingu oma tütarfirmaga AS Võrguteenus Valdus ning sellele kuuluva Elering Gaas AS-iga. Ühinemine jõustus pärast ühinevate ettevõtete üldkoosolekute otsuseid ning vastavate kannete tegemist äriregistris 01.03.2016.

⁴⁵ Konkurentsiameti 30.09.2019 otsusega nr 7-3/2019-054 kooskõlastatud võimsuspõhine väljundhind 3,64 €/MWh, teisendatud lähtuvalt maagaasi keskmisest ülemisest kütteväärtusest 10,476 MWh/tuh m³.

parendamise kulude suurenemine, samuti Eesti ja Soome gaasi ülekandevõrkude ühendamiseks ning Eesti ja Läti vahel konstrueeritud gaasivõrgu tugevdamiseks tehtud kulude lisandumine.

Seejärel toimus 2023. aastal märgatav tõus pea kolm aastat muutumatuna püsinud Eleringi ülekandeteenuste hindades. Ligikaudu kahekordse hinnatõusu (tasemele 79,20 €/tuh m³)⁴⁶ tingis peamiselt gaasi tarbimise märkimisväärne langus alates 2022. aastast (vt ka joonis 13). Kuna võrguteenuse hind kujuneb põhjendatud kulude ja tulukuse jagamisel võrguteenuse müügihuga, siis müügihaha olulise languse korral tõuseb paratamatult võrguteenuse hind, et tagada teenuse osutamiseks ja maagaasiseadusest tulenevate nõuete täitmiseks vajalike kulude kate ja võrguteenuse osutamise võimekus.

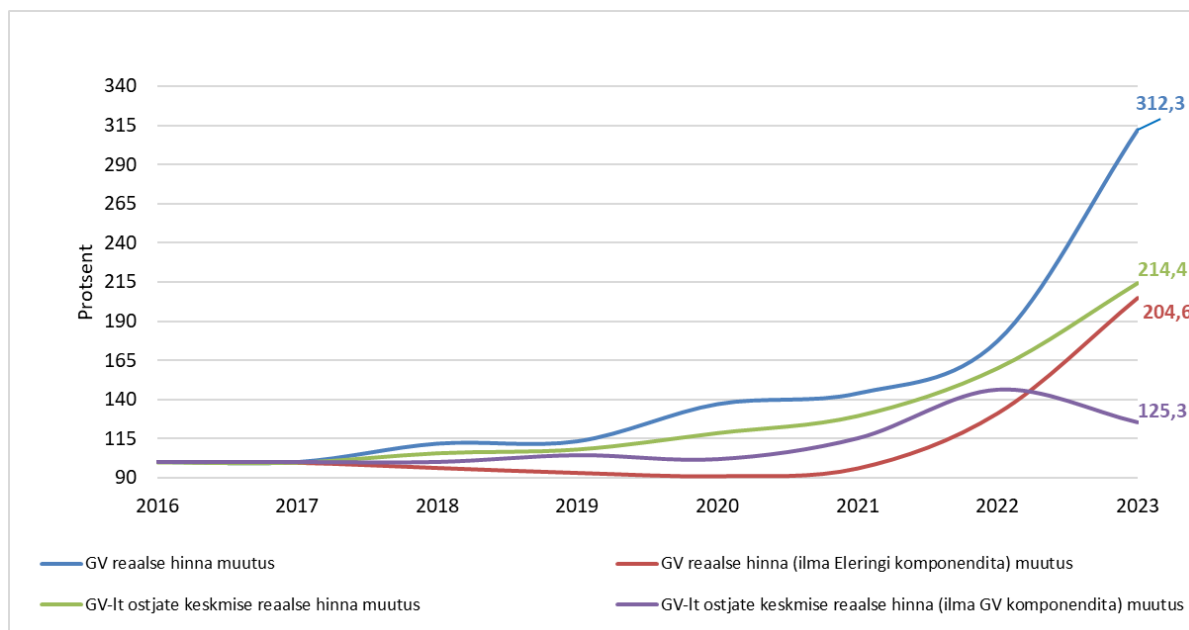
Maagaasi tarbimise vähenemise üks põhjuseid on Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ja sellest tingitud Venemaa gaasitarnete oluline vähenemine Euroopasse, mis omakorda tõi 2022. aastal kaasa maagaasi hinna viiekordse tõusu võrreldes 2020. aastaga (vt maagaasi hindade dünaamikat perioodil 2016–2023 jooniselt 9). Samuti võeti 2022. aastal vastu Euroopa Liidu nõukogu määrus⁴⁷, mille järgi pidid Euroopa Liidu liikmesriigid vähendama gaasitarbimist 15% perioodil 1. augustist 2022 kuni 31. märtsini 2023. Muutmismäärusega (EL) 2023/706⁴⁸ pikendati ELi liikmesriikide gaasinõudluse vabatahtliku vähendamise eesmärki veel aasta võrra. 29.09.2022 võttis Eesti Vabariigi Valitsus vastu määruse maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas. Lisaks ajendavad gaasitarbimist vähendama ka Euroopa Liidu keskkonnapoliitilised suunad, mis pärsivad fossiilsete kütuste kasutamist.

Eeltoodud mõjurid, sh muutused ülekandeteenuse hindades on aluseks/ sisendiks gaasi jaotusvõrguettevõtjate (Gaasivõrgu ja omakorda Gaasivõrgult jaotusteenust ostvate võrguettevõtjate) rakendatavatele hindadele, mille dünaamikat perioodil 2019–2023 on kajastatud joonisel 12.

⁴⁶ Konkurentsiameti 01.09.2023 otsusega nr 7-3/2023-120 kooskõlastatud võimsuspõhine väljundhind 7,56 €/MWh, teisendatud lähtuvalt maagaasi keskmisest ülemisest kütteväärtusest 10,476 MWh/tuh m³.

⁴⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R1369>

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0706>

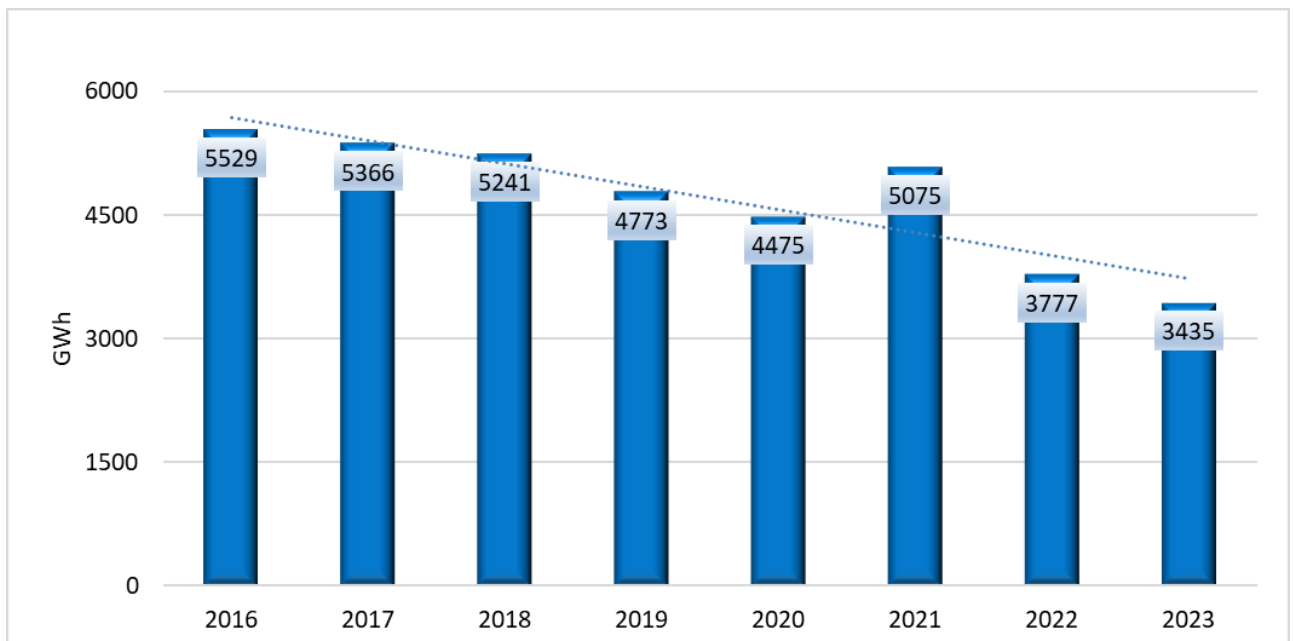
Joonis 12. Kooskõlastatud Gaasivõrgu ja Gaasivõrgult gaasi jaotusteenust ostvate võrguettevõtjate reaalse võrguteenuse hindade protsentuaalsed muutused

Jooniselt 12 selgub, et vaadeldaval perioodil (2016–2023) on suurimat turuosa (~82%) omava jaotusvõrguettevõtja Gaasivõrk võrguteenuse hind reaalses väärtuses kasvanud 312,3 protsendipunkti ehk 3,1 korda. Kuigi oluliseks komponendiks Gaasivõrgu hinnas on Eleringilt ostetava ülekandeteenuse kulu, nähtub jooniselt, et ka ilma Eleringilt ostetava ülekandeteenuse kulu komponendita on Gaasivõrgu hind reaalses väärtuses kasvanud 204,6 protsendipunkti ehk ligi 2,1 korda (tingitud omakorda peamiselt maagaasi tarbimise vähenemisest).

Gaasivõrgult ostavad jaotusteenust väiksemad jaotusvõrguettevõtjad ning jaotusteenuse sisseostu kulu kajastub omakorda nende võrguteenuse hindades. Perioodil 2019–2023 oli hindade dünaamika oluline mõjutaja nii Gaasivõrgu hinnatõus kui ülejäänud jaotusvõrguettevõtjate müügikoguste langus (vt jooniselt 13). 2023. aastaks kasvas Gaasivõrgult teenuse ostjate keskmine reaalne hind 214,4 protsendipunkti võrra ehk 2,1 korda (võrreldes 2016. aastaga). Gaasivõrgult ostetud jaotusteenuse kulu komponendi mitte arvestades on nende ettevõtjate võrguteenuse hinnad reaalses väärtuses suurenenud keskmiselt 125,3 protsendipunkti (vt joonist 12).

Ülekande- ja jaotusteenuse hinda mõjutanud gaasi tarbimise ehk ülekande-/jaotusteenuse müügikoguse järjepidevat langust (v.a 2021. aasta⁴⁹, mille kasvu mõjutas aasta alguse madal hind) ilmestab alljärgnev (vt joonis 13).

⁴⁹ 2021. aasta müügikoguse suurenemine oli tingitud peamiselt külmadest ilmaoludest.

Joonis 13. Gaasi tarbimine (GWh) aastatel 2016–2023

Kokkuvõtvalt on gaasi jaotusteenuse hindasid perioodil 2016–2023 (lisaks gaasitarbimise pidevale vähenemisele) mõjutanud ka ülekandeteenuse hinna kasv (tingitud peamiselt ülekandeteenuse müügikoguse pidevast vähenemisest).

5. Energiakasutuse efektiivsus

Euroopa Liidu energiatõhususe direktiivi⁵⁰ üheks peaesmärgiks on: "Energiat peab tõhusamalt kasutama energiaahela kõikides etappides, alates energia toomisest ja selle edastamisest kuni kasutamiseni välja." Konkurentsiamet on oma metoodilises juhendis sätestanud trassikao tehnilised nõuded, mille eesmärgiks on motiveerida soojusettevõtjaid trassikao vähendamiseks kaugküttetrassidesse investeringuid tegema, et kaitsta tarbijaid soojuse ebaefektiivse jaotusteenuse jätkamise eest. Lisaks on Kliimaministeeriumi, Konkurentsiameti ja turuosaliste koostöös läbiviimisel kaugküttereform, mille käigus muudetakse kaugkütte ja ehitusvaldkonna regulatsiooni selliselt, et senisest kiiremas tempos vähendada sektori kasvuhooenergia (ennekõike CO₂) heidet ning suurendada jääk- ning heitsoojuse kui emissioonivaba soojuse osakaalu kaugküttes.⁵¹ Samuti käsitletakse kaugküttereformis madalatemperatuursete kaugküttevõrkude arendamist. Kaugküttevõrkudes temperatuuri alandamine aitab vähendada ka soojuskadusid.

Tarbija jaoks on energiakasutuse efektiivsus oluline näitaja, sest sellel on oluline mõju teenuste hindade kujunemisele. Mida väiksemad on energiakaod, seda madalamaks kujuneb ka tarbijale müüdava teenuse hind. Samuti näitab energiakadude vähendamise suund ka regulaatori töö efektiivsust, sest regulaatori üks olulisemaid ülesandeid on ettevõtjate suunamine efektiivsemale tegutsemisele. Võib väita, et selles on Eestis saavutatud olulist edu. Kui veel 24 aastat tagasi (1999) oli elektri jaotusvõrkude kadu ligikaudu 20%, siis täna on jõutud tehnilise miinimumi lähedale (3,9%), millest edasine areng nõuaks juba võrgu konfiguratsiooni muutmist. Viimane võib olla nii tehniliselt kui ka majanduslikult ebaotstarbekas. Analoogset edu on saavutatud ka soojuskadudes. Kui 24 aastat tagasi peeti normaalseks soojuskadu 25–30%, siis vaadeldava perioodi (2021–2023) lõpuks on aktsepteeritav soojuskadu mitte üle 13,5% (alates 2025. aastast mitte üle 13,0%). Soojusvõrgus on küll tehniliselt võimalik saavutada kaoks ka 10%, kuid see nõuaks paljudes võrgupiirkondades kogu olemasoleva soojusvõrgu väljavahetamist, mis ei ole majanduslikult otstarbekas, ja lisaks ka stabiilset müügimahtu. Seega võib väita, et hinnaregulatsioonis võetud eesmärk – saavutada aastaks 2023 trassikaoks mitte üle 13,5% – on saavutatud 14 suuremast võrgupiirkonnast seitsmes. Ülejäänud seitsmes võrgupiirkonnas on suhtelise trassikao eesmärk 13,5% täitmata kas vähenenud müügimahu või muude põhjuste tõttu (neist viies on trassikaod vahemikus 14,8–16% ja kahes 18–20%). Sealjuures tuleb aga märkida, et kõigis seitsmes võrgupiirkonnas on absoluutse trassikao näitaja vähenenud.

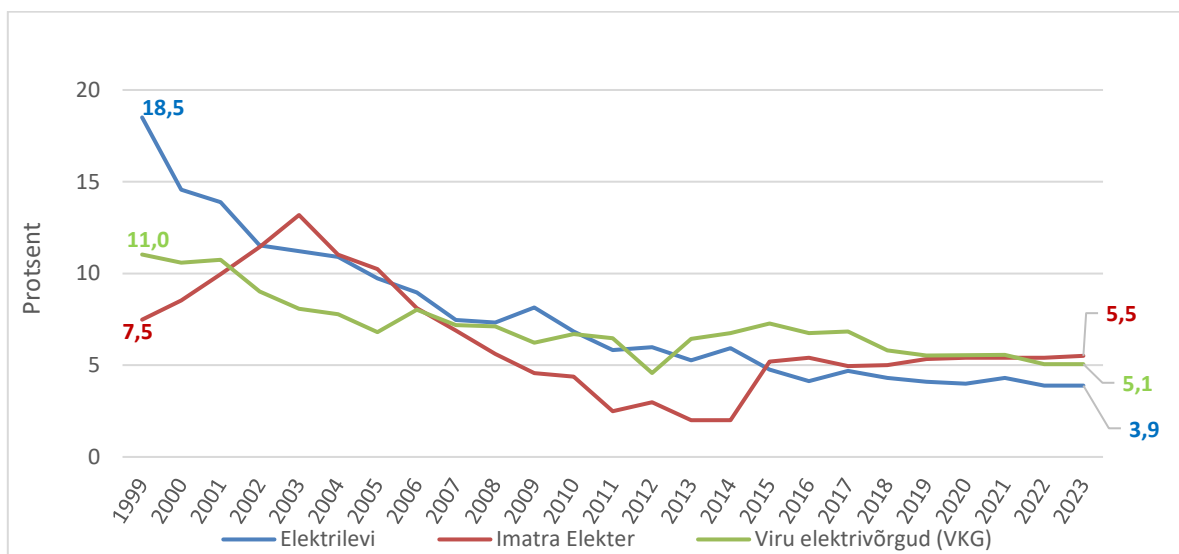
5.1. Elektriakaod

Elektrijaotusvõrke on analüüsitud kolme suurema jaotusvõrgu (Elektrilevi, Imatra Elekter, Viru Elektrivõrgud) 25 aasta pikkuse statistika alusel. Joonisel 14 on toodud nimetatud

⁵⁰ <https://mkm.ee/energeetika-ja-maavarad/energiatohusus/energiatohusus>

⁵¹ <https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2024-06/Energeetika%20tulemusvaldkonna%202023.a.%20aruanne.pdf>

jaotusvõrkude suhtelise elektrikao dünaamika ning joonis 15 kajastab nimetatud jaotusvõrkude absoluutse elektrikao summaarseid suurusid GWh-des.

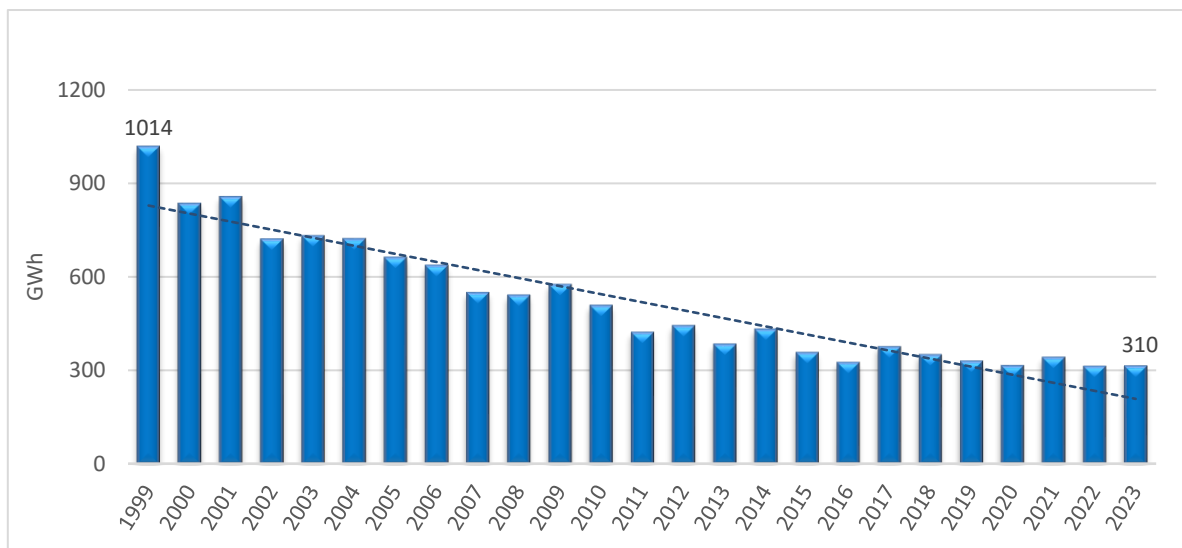

Joonis 14. Elektri jaotusvõrkude suhtelised elektrikaod⁵²

*Alates 2003. a on Imatra Elektri tegevuspiirkonnas nii Läänemaa kui Viimsi piirkonnad.

Joonisel 14 selgub, et suurima jaotusvõrgu Elektrilevi suhteline elektrikadu on vähenenud 4,7 korda ehk 18,5%-lt 3,9%-le, Viru Elektrivõrkude suhteline elektrikadu on vähenenud 2,2 korda ehk 11%-lt 5,1%-le ja Imatra Elektri suhteline elektrikadu on vähenenud 1,4 korda ehk 7,5%-lt 5,4%-le. Samuti selgub, et Imatra Elektri elektrikadu suurenes järsult 2015. aastal. Selle põhjuseks oli Elektrilevi avastatud mõõtmisvea likvideerimine (enne mõõtmisvea avastamist ei mõõtnud Elektrilevi elektriarvestid Imatra Elektri elektrivõrku tegelikult sisenedud elektrienergia kõiki koguseid, mistõttu ei olnud Imatra Elektri elektrivõrku sisenedud ja elektrivõrgust väljunud elektrienergia koguste vahe ehk elektrikadu õige). Sama asjaolu ehk mõõtmisvea avastamine oli ka Elektrilevi puhul põhjuseks, miks ettevõtte elektrikadu 2017. aastal võrreldes 2016. aastaga suurenes.

⁵² 1998.–2003. aastani on Imatra Elektri andmed arvestatud eraldi (Läänemaa ja Viimsi andmed) ning need sisaldasid mõõtmisvigu.

Joonis 15. Elektri jaotusvõrkude absoluutsed elektrikaod

Jooniselt 15 selgub, et kokku on kolme jaotusvõrgu absoluutne elektrikadu vähenenud 3,3 korda. Seega on 25 aasta jooksul elektrikaod märkimisväärselt vähenenud, 1014 GWh-lt 310 GWh-le. Absoluutse elektrikaona on kokkuhoid kokku 704 GWh ehk 69,4%, mis moodustab ligikaudu 10,4% Eesti 2023. aasta elektrienergia lõpptarbimisest ning seetõttu on tegemist arvestatava koguse kokku hoitud energiaga.

5.2. Soojuskaod

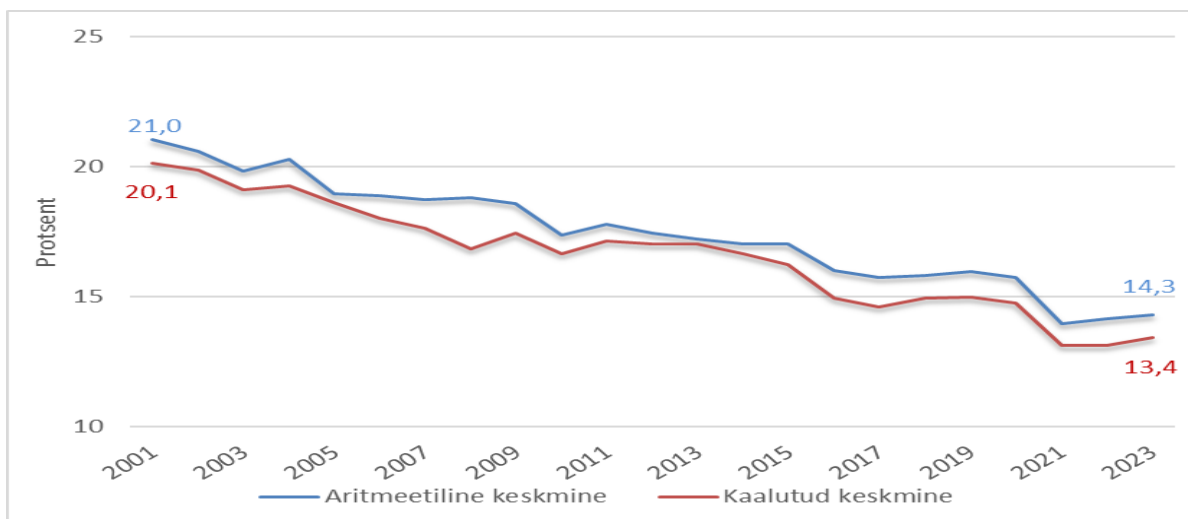
Soojuskadude dünaamikas on võrreldud Eesti 14⁵³ suurema kaugkütte-võrgupiirkonna näitajaid. Tabelis 4 on toodud aritmeetilise ja kaalutud keskmise soojuskao dünaamika aastatel 2001–2023. Kaalutud keskmine soojuskadu on 14 võrgupiirkonna summaarne kadu, mis on jagatud kaugküttevõrku antud soojuse kogusega.

14 suuremat võrgupiirkonda	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aritmeetiline keskmine	21,0	20,6	19,8	20,3	19,0	18,9	18,7	18,8	18,6	17,4	17,8	17,5	17,2	17,0	17,0	16,0	15,7	15,8	16,0	15,7	13,9	14,2	14,3
Kaalutud keskmine	20,1	19,9	19,1	19,3	18,6	18,0	17,6	16,8	17,4	16,6	17,1	17,0	17,0	16,6	16,2	14,9	14,6	14,9	15,0	14,7	13,1	13,1	13,4

Tabel 5. Suhtelised soojuskaod %-des aastatel 2001–2023

Alljärgneval joonisel 16 on graafiliselt esitatud aritmeetilise ja kaalutud keskmise suhtelise soojuskao dünaamika.

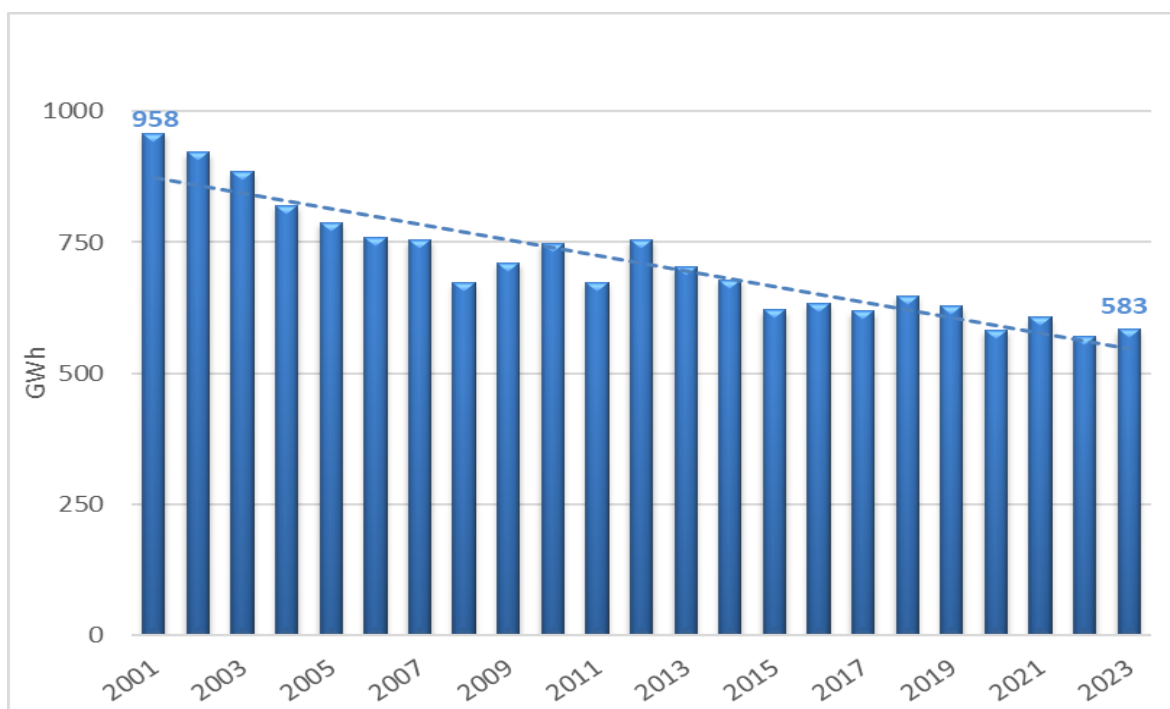
⁵³ Tallinn, Narva, Kohtla-Järve-Ahtme, Tartu, Pärnu, Sillamäe, Viljandi, Kuressaare, Võru, Rakvere, Kiviõli, Keila, Haapsalu, Valga.

Joonis 16. Soojusettevõtjate suhtelised soojuskaod

Jooniselt 16 selgub, et 14 suurema võrgupiirkonna puhul on suhteline soojuskadu 23 aasta jooksul vähenenud – aritmeetiline keskmine on langenud 21%-lt 14,3%-le ning kaalutud keskmine 20,1%-lt 13,4%-le, mis tähendab mõlemal juhul kao vähenemist 6,7 protsendipunkti võrra.

Absoluutse soojuskao dünaamika on kajastatud joonisel 17.

Joonis 17. Soojusettevõtjate absoluutsed soojuskaod

Jooniselt 17 selgub, et 2001. aastal olnud absoluutne soojuskadu 958 GWh on 2023. aasta lõpuks kahanenud tasemele 583 GWh⁵⁴. Seega on 23 aasta jooksul soojuskaod vähenenud 375 GWh (39%) võrra, mida saab hinnata märkimisväärseks koguseks, sest see ületab 2023. aastal Narva võrgupiirkonnale müüdud soojuse kogust (363 GWh).

⁵⁴ Sama tase saavutati ka 2020. aasta lõpuks.

Kokkuvõetult on nii elektri- kui ka kaugküttesüsteemid muutunud eelnevalt vaadeldud aastate jooksul oluliselt efektiivsemaks ning ka energiasääst on olnud märkimisväärne. Tulevalt nii regulatiivsest nõudest kadusid vähendada kui ka kõrgetest energiahindadest, on süsteemides energiakaod oluliselt vähenenud, mis omakorda kajastub positiivse mõjuna lõpptarbijatele müüdava teenuse (soojust ja elektrienergia võrgutasud) hindades.

6. Elektri võrguteenuse kvaliteet

Reguleeritavate teenuste kvaliteet on täpselt mõõdetav vaid elektrivarustusel, kus ministri elektrituruseadusest lähtuva määrusega⁵⁵ on kehtestatud kohustus mõõta kvaliteedinäitajaid. Määrusega kehtestatakse võrguettevõtja teeninduspiirkonnas tarbijale, tootjale, liinivaldajale või teisele võrguettevõtjale osutatavate võrguteenuste kvaliteedinõuded ning võrgutasude vähendamise tingimused kvaliteedinõuete rikkumise korral.

Kvaliteedinõuete täitmine on kohustuslik ning nende rikkumise eest on ette nähtud sanktsioonid. Kvaliteedinõuded hõlmavad teeninduse kvaliteeti ja lubatud rikkumiste ning plaaniliste katkestuste pikkust. Kõik võrguettevõtjad peavad kvaliteedinäitajad oma veebileheküljel avalikustama. Konkurentsiamet kontrollib kvaliteedinõuete täitmist, ettevõtjate arvestust kvaliteedinäitajate kohta ning algatab kvaliteedinõuete rikkumise korral väärtemenetluse.

Võrguteenuse kvaliteedinõuded on järgmised:

- 1) teeninduse nõuded;
- 2) elektrivarustuse kindluse nõuded;
- 3) pingekvaliteedi nõuded.

6.1. Teeninduse nõuded

Teeninduse nõuetega nähakse ette teenuse osutamiseks vajalike toimingute loetelu ja toiminguteks ette nähtud aeg (nt plaanilisest katkestusest etteteatamise aeg). Kui varem tuli asjaomasele turuosalisele plaanilisest katkestusest ette teatada vähemalt kaks päeva, siis nüüd tuleb ette teatada vähemalt kaks tööpäeva. Teeninduse nõuded on toodud tabelis 6.

⁵⁵ Määrus „Võrguteenuste kvaliteedinõuded ja võrgutasude vähendamise tingimused kvaliteedinõuete rikkumise korral“ (RT I, 28.09.2021, 10). Leitav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/1039867>

Toiming		Toimingu tegemise tähtaeg
Jaotusvõrgu teeninduspiirkonnas		
Taaspingestamine pärast teenuse osutamise eest tekkinud maksevõla tasumist	kui elektrikatkestus (edaspidi <i>katkestus</i>) elektrivõrgus ei ole vajalik	5 tööpäeva jooksul pärast taaspingestamise teenustasu laekumist
	kui katkestus elektrivõrgus on vajalik	8 tööpäeva jooksul pärast taaspingestamise teenustasu laekumist
Turuosalise tarbimiskoha ülevaatus mõõtmisega seotud probleemide lahendamiseks		5 tööpäeva jooksul pärast turuosalise taotluse saamist
Tasusid ja makseid käsitlevatele päringutele vastamine		5 tööpäeva jooksul alates päringu saamisest
Võrguühenduse katkestamine turuosalise soovil	kui katkestus elektrivõrgus ei ole vajalik	5 tööpäeva jooksul pärast turuosalise taotluse saamist
	kui katkestus elektrivõrgus on vajalik	8 tööpäeva jooksul pärast turuosalise taotluse saamist
Mõõteseadmehetuse vahetus või kohandamine asjaomastele hindadele turuosalise soovil		7 tööpäeva jooksul pärast turuosalise taotluse saamist
Asjaomasele turuosalisele plaanilisest katkestusest etteatamine		Vähemalt 2 tööpäeva enne plaanilist katkestust
Põhivõrgu teeninduspiirkonnas		
Turuosalise tarbimiskoha ülevaatus mõõtmisega seotud probleemide lahendamiseks		5 tööpäeva jooksul pärast turuosalise taotluse saamist
Asjaomasele turuosalisele tema mõõteseadmehetavatest plaanilistest töödest teatamine		Vähemalt 5 päeva enne töö alustamist
Plaaniliste katkestuste kooskõlastamine asjaomase turuosalisega		Edastatakse kirjalik teade katkestusele eelneva kuu 15. kuupäevaks

Tabel 6. Teeninduse nõuded

Konkurentsiamet on tabelis 6 kajastatud teeninduse nõudeid kogunud alates 2005. aastast, mille tulemusena võib tõdeda, et valdavalt jäävad võrguettevõtjad määruses toodud nõuete piiresse. Mõningane erinevus teeninduse nõuete täitmisel on Elektrilevil, kus ettevõtja on määruses toodud tähtaegu ületanud. Teeninduse nõuete täitmise statistika aastate lõikes on avaldatud Konkurentsiameti veebilehel⁵⁶.

6.2. Elektrivarustuse kindluse nõuded

Elektrivarustuse kindluse nõuetes nähakse ette katkestuse korral elektrivarustuse taastamise aeg ning ühe tarbimiskoha kohta aastas lubatud katkestuste ajaline kestus. Turuosalise tarbimiskohas asuva elektripaigaldise elektritoide tagatakse ühe või mitme liitumispunkti kaudu vastavalt sõlmitud võrgulepingu(te)le. Katkestuse kestus on ajavahemik, mis algab hetkest, kui võrguettevõtja sai teada või pidi teada saada katkestusest tema võrgus, ja lõpeb, kui elektrivarustus on taastatud. Kui katkestuse põhjustas sündmus, mida võrguettevõtja objektiivselt ei suuda ära hoida ega takistada (näiteks loodusõnnetus, liinide projekteerimismäärused ületavad tuule või jäite näitajad, sõjategevus), tuleb katkestus kõrvaldada kolme päeva jooksul alates selle sündmuse lõppemisest.

Põhivõrgus tuleb rikket põhjustatud katkestus kõrvaldada alljärgnevalt:

- 1) 2 tunni jooksul, kui tarbimiskoha elektritoide on tagatud kahe või enama 110 kV trafo või liini kaudu;
- 2) 120 tunni jooksul, kui tarbimiskoha elektritoide on tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu.

Jaotusvõrgus tuleb rikket põhjustatud katkestus kõrvaldada alljärgnevalt:

⁵⁶ <https://www.konkurentsiamet.ee/et/elekter-maagaas/elekter/jarelevalve>

- 1) ajavahemikus 1. aprillist kuni 30. septembrini tuleb rikkest põhjustatud katkestus kõrvaldada 12 tunni jooksul;
- 2) ajavahemikus 1. oktoobrist kuni 31. märtsini tuleb katkestus kõrvaldada 16 tunni jooksul;
- 3) kui elektritoide on tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu, tuleb katkestus kõrvaldada 120 tunni jooksul.

Riketest põhjustatud katkestuste kestus jaotusvõrgu ühe tarbimiskoha kohta võib olla kuni 70 tundi aastas või kuni 150 tundi aastas, kui jaotusvõrgu tarbimiskoha elektritoide on tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu. Riketest põhjustatud katkestuste kestus põhivõrgu ühe tarbimiskoha kohta võib olla kuni 150 tundi aastas. Võrguettevõtja võib turuosalisega tema tarbimiskoha suhtes kokku leppida ka teistsuguse plaanilise katkestuse aja. Plaaniliste katkestuste kestus ühe tarbimiskoha kohta võib olla kuni 64 tundi aastas, kui turuosalisega ei ole tema tarbimiskoha kohta teisiti kokku lepitud. Katkestusena ei käsitata kuni 3-minutist elektrivarustuse katkemist avariiautomaatikaseadme toimimise ajal.

Konkurentsamet kontrollib võrguteenuste kvaliteedinäitajate täitmist ja kogub igal aasta andmeid võrguettevõtjatelt. Võrguteenuse kvaliteedinormide täitmise ülevaated on avaldatud Konkurentsiameti veebilehel. Kui võrguettevõtja ei täida kehtestatud kvaliteedinorme, on ta kohustatud vähendama võrguteenuse hinda vastavalt ministri määruses sätestatud korrale. Määrad ja kord võrgutasu vähendamise arvutamiseks on sätestatud määruse §-s 7.

6.3. Varustuskindluse näitajad

Võrguteenuse kvaliteeti iseloomustavad kolm järgmist varustuskindluse näitajat:

- 1) riketest põhjustatud katkestuste keskmine sagedus tarbimiskoha kohta aastas (SAIFI⁵⁷);
- 2) riketest põhjustatud katkestuse keskmine kestus tarbimiskoha kohta aastas (SAIDI⁵⁸);
- 3) riketest põhjustatud katkestuse keskmine kestus katkestuskoha kohta aastas (CAIDI⁵⁹).

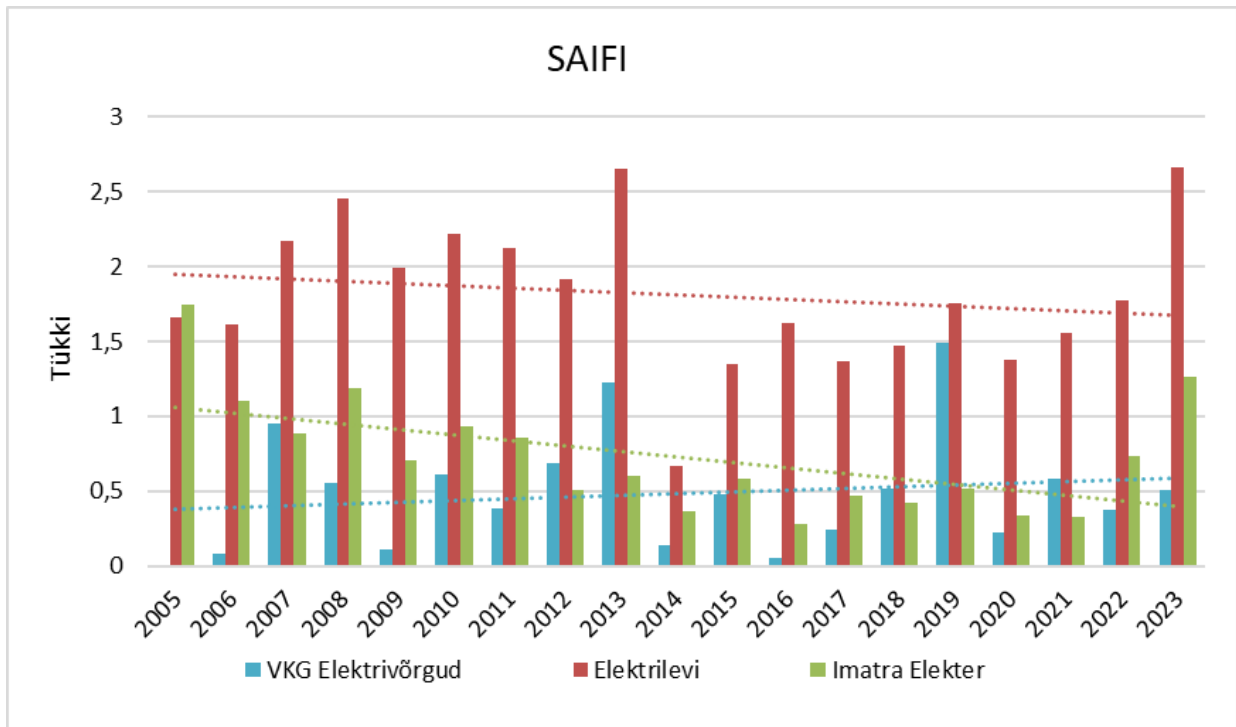
SAIFI on katkestussageduse indeks, mis näitab vaadeldava tarbimiskoha (toitepiirkonna) keskmist katkestuste arvu ühe kliendi kohta aastas.

Joonisel 18 on võrreldud kolme suurema jaotusvõrguettevõtja SAIFI näitajaid.

⁵⁷ *System Average Interruption Frequency Index*

⁵⁸ *System Average Interruption Duration Index*

⁵⁹ *Customer Average Interruption Duration Index*

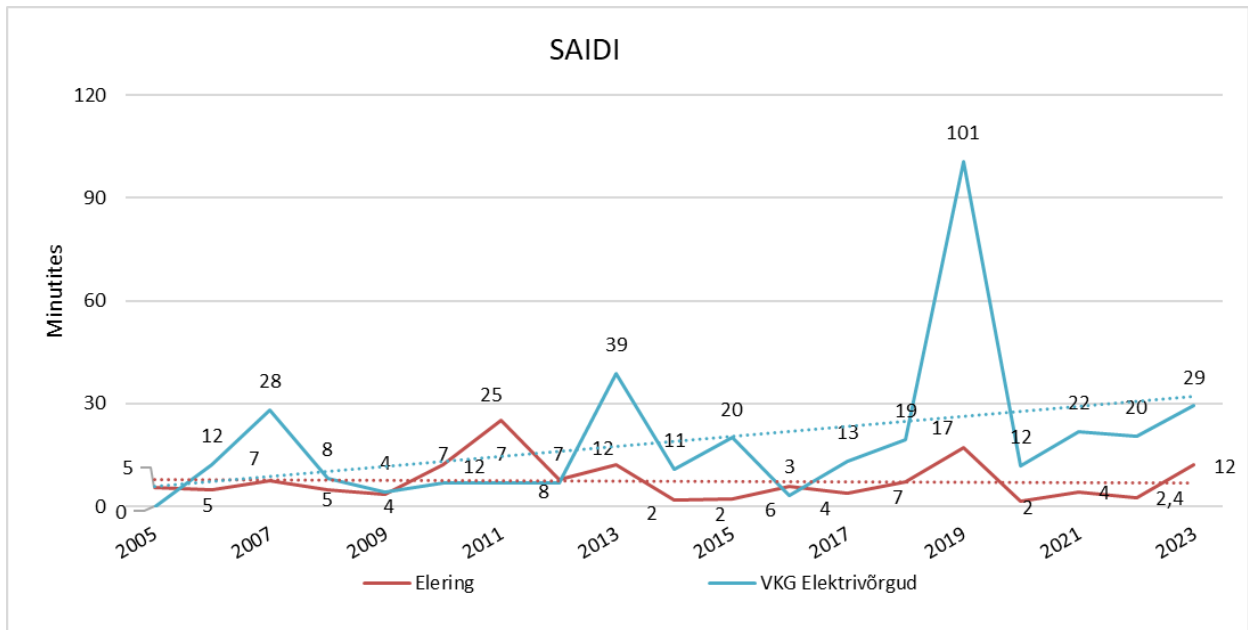

Joonis 18. SAIFI elektri jaotusvõrkudes, katkestuste keskmine sagedus tarbimiskoha kohta aastas, tükides

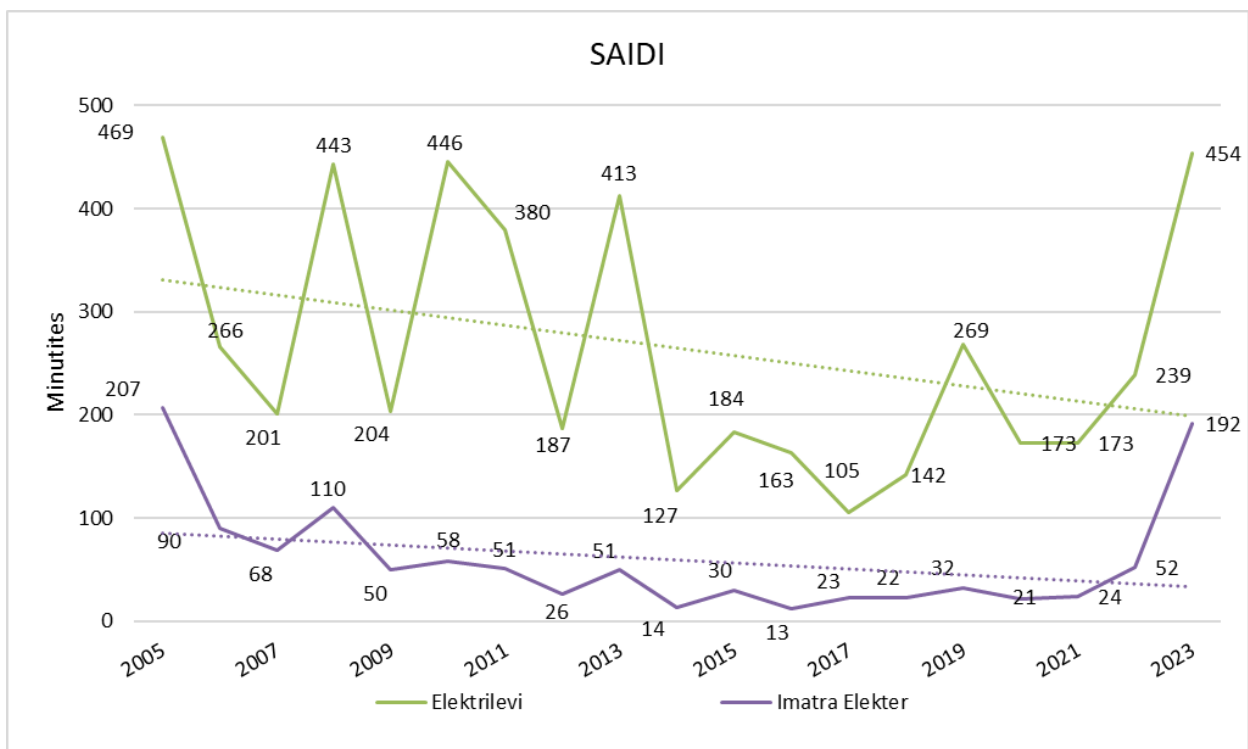
Jooniselt 18 selgub, et SAIFI näitajad on olnud vaadeldaval perioodil volatiilsed, mille põhjuseks on võrkude ilmastikutundlikkus ja tormidest tekitatud rikked. Kuna ettevõtjad on võrkudesse iga aastas investeerinud, siis on SAIFI näitajad pikaajalises vaates elektri jaotusvõrkudes siiski paranenud (langev trendijoon Elektrilevil ja Imatra Elektril). Viru Elektrivõrkudel tõuseb üldiselt madalaimate näitajate juures erandlikuna esile 2019. aasta, mis on tingitud rikkest põhivõrguettevõtja Elering Balti alajaamas.

SAIDI on katkestuskestuse indeks, mis näitab ühe kliendi keskmist katkestuse kogukestvust vaadeldavas tarbimiskohas (toitepiirkonnas) aasta jooksul ning on peamine võrguteenuse osutamise kvaliteeti kirjeldav näitaja. SAIDI on agregeeritud näitaja, mis iseloomustab kõige paremini kogu vaadeldava võrgu või selle osa toimimist. Selle vähenemine viitab otseselt töökindluse ning teenuse kvaliteedi tõusule.

Joonistel 19 ja 20 on kajastatud ülekande- ja kolme suurema jaotusvõrguettevõtja SAIDI näitajad.

Joonis 19. SAIDI näitajad, katkestuste kestus tarbimiskoha kohta aastas, minutites

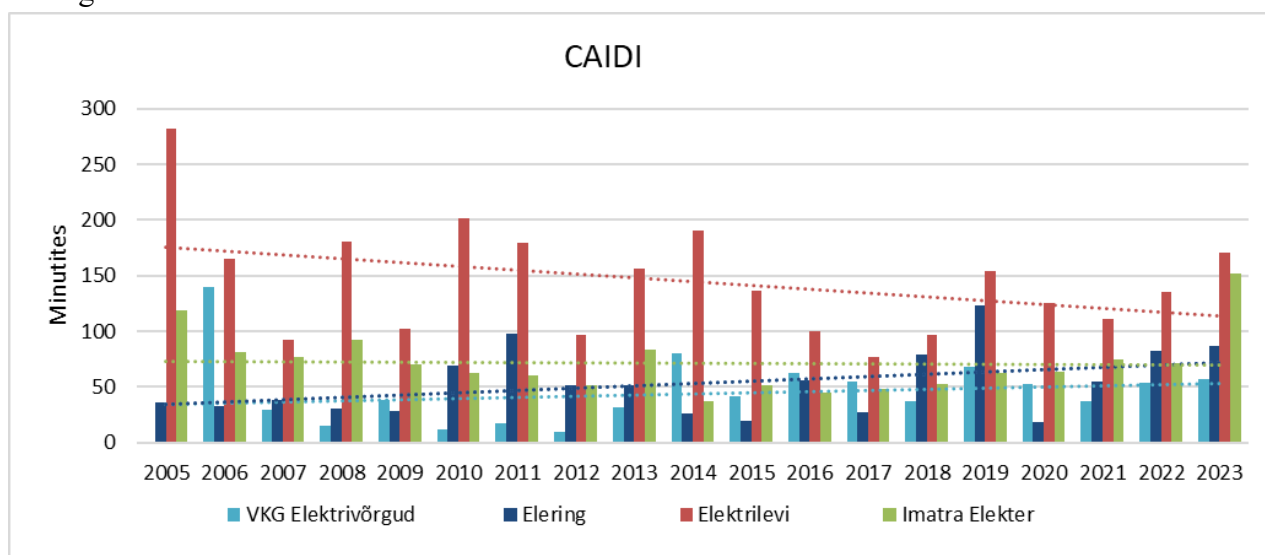

Joonis 20. SAIDI näitajad, katkestuste kestus tarbimiskoha kohta aastas, minutites

Joonistel 19 ja 20 toodud andmetest järeldub, et Elektrilevi ja Imatra Elektri puhul on SAIDI näitajad ehk elektrivõrkude töökindlus 19-aastase perioodi jooksul (2005–2023) tervikuna paranenud (trendijoon langeva iseloomuga), kuid Viru Elektrivõrkude puhul on vastav trendijoon tõusva iseloomuga. Samas on Viru Elektrivõrkude arvnäitaja enamasti võrreldavatest jaotusvõrkudest (Elektrilevi, Imatra Elekter) väiksem. See on põhjustatud eri

jaotusvõrguettevõtjate võrkude kompaktsusest. Põhivõrguettevõtja Eleringi puhul on võrgu töökindlus olnud vaadeldaval perioodil tervikuna stabiilne (trendijoon püsiva iseloomuga). Kuigi üldine trend on SAIDI vähenemise/stabiliseerumise kasuks, esineb siiski aastate lõikes tugevaid kõikumisi. Joonis 20 ilmestab Elektrilevi elektrikatkestuste kestust tarbimiskoha kohta aastas, minutites, kus 2023. aastal on SAIDI väärtus võrreldes eelnevate aastatega oluliselt tõusnud (454 min). Viimastel aastatel (eriti 2023. aastal) on näha märkimisväärne SAIDI näitajate suurenemine Elektrilevi ja Imatra Elektri võrgus, mida on mõjutanud võimetus rikkeid efektiivselt likvideerida (töökorraldus) kui ka puudused liinikoridoride ennetavas hoolduses.

CAIDI on elektri võrguteenuse kvaliteedinäitaja, mis aitab hinnata võrguteenuse kvaliteeti ning katkestuste mõju tarbijatele. CAIDI arvuline väärtus on ühe katkestuse keskmine kestus minutites võrguühenduse katkestuskoha kohta. CAIDI näitaja on seotud SAIDI ja SAIFI näitajatega. Eesmärgiks on küll CAIDI vähenemine, kuid see pole otseselt seotud töökindluse tõusuga.

Joonis 21. CAIDI näitajad, katkestuste keskmine aeg võrguühenduse katkestuskoha kohta aastas, minutites

Jooniselt 21 selgub, et võrreldes 2005. aastaga on CAIDI näitaja enamikul vaadeldavatel ettevõtjatel vähenenud (suurenenud on Eleringil), samas on muutused aastate kaupa eri iseloomuga olnud. 2012. ja 2017. aastal, mil tormi oli vähem, olid ka võrguettevõtjate näitajad oluliselt paremad – keskmine rikest põhjustatud aeg (v.a Elektrilevi puhul) tarbija elektritoite taastamiseks jäi alla 60 minuti, Elektrilevi puhul jäi see nimetatud aastatel vahemikku 77–97 minutit.

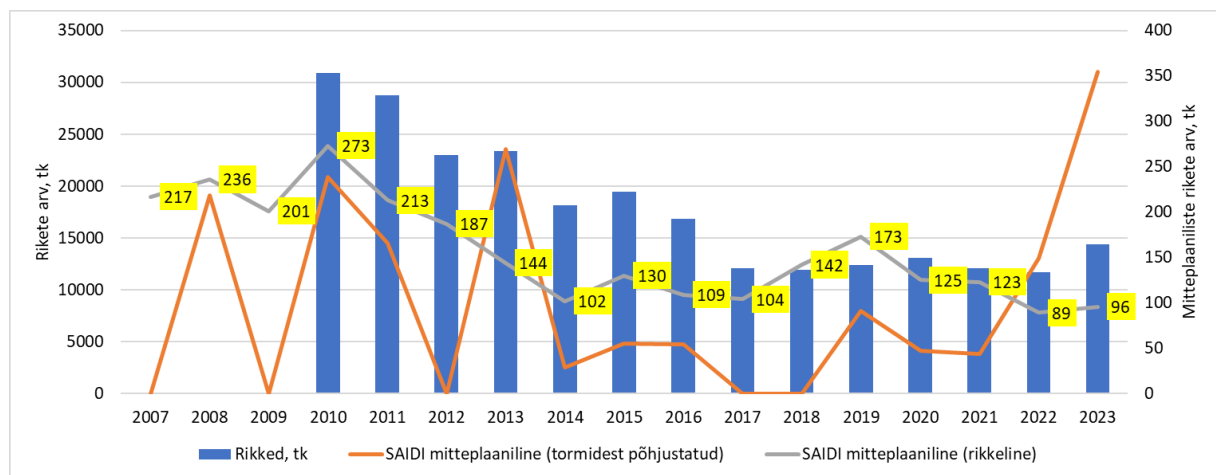
2019. aastal nähtub CAIDI tuntav suurenemine kõigil võrguettevõtjatel, võrreldes eelnevate lähiaastate (2015 kuni 2018) näitajatega. 2023. aastal on märgatav suurenemine nähtav Imatral, samuti Elektrilevil, kelle CAIDI näitajad on alates 2019. aastast pidevalt kõrgemad aastatel 2016–2018 saavutatud tasemest. Kokkuvõetult on vaadeldaval perioodil CAIDI näitaja trendijooned Imatra Elektri ja Elektrilevi puhul langeva iseloomuga ning Eleringi ja VKG Elektrivõrkude puhul kergelt tõusva iseloomuga.

Energiamaajanduse arengukava 2035 eelnõus⁶⁰ on toodud, et aastaks 2035 on optimaalne ilmastikukindlate võrkude osakaal ca 75-80%, jaotusvõrkudele on aastaks 2035 sihteesmärgiks SAIDI 90. Samas soovitakse (energiamaajanduse arengukava ENMAK-is, et varustuskindluse eesmärgi täitmine ei põhjustaks olulisi lisakulusid tarbijatele.

6.4. Elektrilevi järelevamenetlused võrgu kvaliteedist

Vaadeldaval perioodil (2021–2023) on Konkurentsiamet Elektrilevi võrgus mitu järelevamenetlust teinud. Amet viis läbi järelevamenetluse Jõgeva alajaama põlengu kohta (oktoobris 2021) ning menetles Elektrilevi OÜ tegevust seoses ulatusliku võrguühenduse katkestusega Saare maakonnas ajavahemikul 8.–16. detsembrini 2022.

Täiendavalt viis Konkurentsiamet 2023. aastal läbi järelevamenetluse Elektrilevi tegevuse kohta seoses jaotusvõrgus esinenud üleriigiliste võrguühenduste katkestustega 2023. aasta oktoobrist kuni detsembrini. Konkurentsiamet tuvastas, et laiaulatuslike elektrikatkestuste põhjuseks oli puudujääk Elektrilevi liinikoridoride hoolduses. Hooldamata oli jäetud vähemalt 5000 km liinikoridore, mis moodustas hooldusvajadusega liinidest ligikaudu 28%. Elektrikatkestuste likvideerimisel oli peamiseks takistuseks ressursipuudus Elektrilevi juhtimiskeskuses ning rikete likvideerimistöid läbiviivate meeskondade defitsiit. Need asjaolud põhjustasid pikad kõneotejärjekorrad ja rikkemeeskondade ebaefektiivse kasutamise – neil ei olnud võimalik tööprotsessis operatiivselt edasi liikuda. Seetõttu kujunes tormidest põhjustatud mitteplaaniiliste katkestuste tõttu ekstreemselt kõrgeks 2023. aasta SAIDI näitaja (vt joonist 22). Alates 2020. aastast on vähenenud riketest (ei sisalda torme) põhjustatud mitteplaaniiliste katkestuste arv (2019. aastal: 173 riket; 2023. aastal: 96 riket; vt joonist 22), millest järeldub võrgu töökindluse paranemine.

Joonis 22. Elektrilevi SAIDI näitajad seoses mitteplaaniiliste tegevustega (tormidest ja riketest põhjustatud)

Viimastel aastatel (2022 ja 2023) on tormide tekitatud kahjud põhjustanud suurima osa katkestustest.

⁶⁰ ENMAK arengukava 2035 eelnõu: https://kliimaministerium.ee/energiamaajanduse_arengukava

Kokkuvõte

Hinnaregulatsiooni saab pikaajalises vaates hinnata edukaks. Pärast 2021.–2022. aasta energiakriisi toimunud hinnatõuse langesid 2023. aastal reguleeritud teenuste hinnad mitmes sektoris, eriti kaugkütte ja elektri võrguteenuste valdkonnas. Regulatsiooni üks peamisi eesmärke – tagada tarbijatele pikas vaates hinnastabiilsus ja vältida monopoolsetel ettevõtjatel liigse kasumi teenimist – on üldjoontes täidetud. Reguleeritud teenuste hindade langus viimasel vaadeldaval perioodil (2023. aastal) võimaldas tarbijatel kokku hoida ligikaudu 54,3 miljonit € võrreldes 2022. aastaga. Suurim hinnalanguse mõju avaldus kaugküttesektoris, kus soojuse hind vähenes 2023. aastal keskmiselt 12%.

Enamik reguleeritud ettevõtjaid ei ületanud regulaatori määratud WACC-i (lubatud kapitali tootlikkust), mis näitab, et ülikasumit ei teenitud. Ainsana ületas olulisel määral keskmist lubatud tootlikkust AS Tallinna Vesi – see on seotud varasema tariifivaidlusega. Elektrivõrkude puhul ei ole 19-aastase perioodi keskmine kapitali tootlikkuse näitaja ületanud regulaatori sätestatud näitajat, vaid on olnud selle lähedal või jäänud sellele pigem alla. Üheks põhjuseks võib olla, et reguleeritud ettevõtjad ei ole suutnud piisavalt efektiivselt tegevuskuludega opereerida ning seeläbi kuluefektiivsust saavutada, mistõttu on osa tegevuskuludest kaetud põhjendatud tulukuse (ärikasumi) arvelt.

Reaalsetes hindades (inflatsiooniga korrigeeritult) on elektri ja soojuse hinnad üldjoontes langenud või stabiilsena püsinud, mis viitab efektiivsele hinnaregulatsioonile. Gaasi võrguteenuste hinnad on reaalsetes hindades tõusnud gaasi tarbimise järsu languse tõttu. Kaugküttes on 19-aastase perioodi jooksul kooskõlastatud keskmine soojuse hind suurenenud 2,4 korda ning keskmine puiduhakke hind koguni 4,9 korda. Reaalhindades (ehk tarbijahinnaindeksi alusel korrigeeritult) on keskmine soojuse hind aga tõusnud oluliselt vähem — vaid 1,2 korda. Vedelkütuse hinnad sõltuvad peamiselt toornafta hinna kõikumistest, maagaasi hinnad aga gaasituru olukorrast, mille volatiilsus on võrreldes puiduhakke hinnaga märgatavalt suurem. Võrreldes 2005. aastaga on toornafta hinnad nii märkimisväärselt tõusnud kui ka langenud, kusjuures kõige suurem hinnatõus toimus 2022. aastal. Veeteenuse hindu on analüüsitud 11-aastase perioodi jooksul. Selle aja jooksul on veeteenuse keskmised hinnad reaalhindades jäänud algaastast madalamaks või sellele lähedaseks.

Kõige suurem edasimineku on saavutatud energiasäästu valdkonnas. See kajastub ka teenuste lõpphindades tarbijale ning kinnitab regulatiivse raamistiku edukust energiatõhususe edendamisel. Nii elektrikaod kui ka kaugküttetrasside kaod on vaadeldaval perioodil märkimisväärselt vähenenud. 2023. aasta lõpuks on elektrijaotusvõrkude absoluutne kadu vähenenud **ligikaudu 69%** ehk 704 GWh võrra võrreldes 1999. aastaga. Kaugkütte võrgupiirkondades on kaugküttetrasside absoluutne soojuskadu vähenenud **39%** ehk 375 GWh võrra võrreldes 2001. aastaga. Konkurentsiamet on kehtestanud kaugküttetrasside trassikao tehnilised nõuded, mille eesmärk on motiveerida soojusettevõtjaid trasside kaasajastamise investeerima. Nende nõuete rakendamise eesmärk on kaitsta tarbijaid ebaefektiivsest soojuse jaotamisest tulenevate liigsete kulude eest.

Eesti elektrivõrkude töökindlus on pikas vaates paranenud (rikete arv on vähenenud), kuid jääb endiselt sõltuvaks ilmastikutingimustest — ekstreemsete ilmastikunähtuste korral esineb endiselt ulatuslikke katkestusi. Võrguettevõtjad peavad jätkuvalt pingutama, et neid võimalikult efektiivselt ja kiirelt likvideerida. Elektrilevi on Konkurentsiametil eraldi fookuse all.

Kokkuvõetult võib öelda, et Konkurentsiameti tegevus hinnaregulatsiooni valdkonnas on olnud tulemuslik, võimaldades hoida teenuste hinnad kontrolli all, tagada ettevõtjatele piisav, kuid mitte ülemäärane kasum, parandada energiakasutuse efektiivsust ja säilitada või tõsta teenuse kvaliteeti. Eesti hinnaregulatsiooni raamistik on aidanud kaasa nii tarbijakaitsele kui ka majanduse üldisele stabiilsusele, eriti ebastabiilsete energiahindade perioodil.